

Miljø- og Fødevareministeriet
Miljøstyrelsen

Monitorering af grønne indkøb i offentlige institutioner

Status på grønne indkøb gennemført i 2013

Miljøprojekt nr. 1820, 2016

Titel:

Monitorering af grønne indkøb i offentlige institutioner

Redaktion:

Implement Consulting Group:
Martin Hansen, Rebekka Maria Dam, Philip Schwalm

Udgiver:

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K
www.mst.dk

År:

2016

ISBN-nr.

978-87-93435-20-9

Ansvarsfraskrivelse:

Miljøstyrelsen vil, når lejligheden gives, offentliggøre rapporter og indlæg vedrørende forsknings- og udviklingsprojekter inden for miljøsektoren, finansieret af Miljøstyrelsens undersøgelsesbevilling. Det skal bemærkes, at en sådan offentliggørelse ikke nødvendigvis betyder, at det pågældende indlæg giver udtryk for Miljøstyrelsens synspunkter. Offentliggørelsen betyder imidlertid, at Miljøstyrelsen finder, at indholdet udgør et væsentligt indlæg i debatten om den danske miljøpolitik.

Må citeres med kildeangivelse.

Indhold

Sammenfatning	4
Summary.....	6
1. Indledning	8
2. Om undersøgelsen.....	9
2.1 Afgrænsning	9
2.2 Metode og datagrundlag	10
2.3 Metodiske overvejelser og læringspointer	16
3. Status for grønne indkøb i offentlige institutioner	20
3.1 Antal grønne indkøb i Danmark.....	20
3.2 Produkter	22
3.3 Myndigheder	29
3.4 Udbudstyper.....	30
3.5 Indkøbsorganisation.....	32
3.6 Udbudsproces	34
3.7 Drivkræfter og barrierer	36
4. Konklusion.....	38
 Bilag 1: Indkøb, hvor der er stillet mindst ét grønt krav i udbuddet.....	 41
Bilag 2: Oversigt over besvarelse af anvendelsen af yderligere miljøkrav i spørgeskemaundersøgelsen (bruttoliste fra spørgeskemaundersøgelse)	48
Bilag 3: Oversigt over myndigheder i kategorien ”Øvrige”. Det er respondenternes egen beskrivelse.....	52
Bilag 4: Oversigt over indkøbsorganisation i kategorien ”Andet”. Det er respondenternes egen beskrivelse.....	53
Bilag 5: Oversigt over anvendelse af grønne krav	55
Bilag 6: Antal udbud per udbyder	62

Sammenfatning

Denne undersøgelse har til formål at give en status for offentlige grønne indkøb i Danmark i 2013. Derudover er det et formål at undersøge muligheden for fortsat monitorering af statens, regionernes og kommunernes inddragelse af miljøhensyn ved offentlige indkøb.

For at vurdere andelen af grønne indkøb i Danmark er det blevet undersøgt, i hvor høj grad der bliver stillet grønne krav i forbindelse med udbudsfasen. De krav, der måles på, er formuleret med udgangspunkt i EU's grønne indkøbskriterier og nationale vejledninger, som er tilgængelige for de offentlige udbydere på hjemmesiden "Den Ansvarlige Indkøber".

Undersøgelsen er foretaget blandt de offentlige udbydere, der i 2013 gennemførte udbud inden for en af de 9 produktkategorier, som er udvalgt til undersøgelsen. Et spørgeskema er blevet sendt ud til samtlige udbydere indeholdende spørgsmål, der specifikt er rettet mod de grønne krav, det anbefales at stille til de pågældende udbud. I forlængelse af spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført en række kvalitative interviews med udvalgte udbydere for herigennem at belyse de bagvedliggende årsager, muligheder og barrierer forbundet med at stille grønne krav i udbuddene.

De 9 produktkategorier

- **It og elektronik**
- **Vej og park**
- **Tekstiler**
- **Rengøring**
- **Møbler**
- **Papir**
- **Bygge og anlæg**
- **Transport**
- **Fødevarer**

I alt 550 offentlige udbydere har modtaget undersøgelsens spørgeskema, og i alt 121 udbydere har efterfølgende svaret. Udbuddene blev foretaget i 2013 inden for de 9 produktgrupper. De 121 udbydere dækker et bredt udsnit af myndighedstyper og indkøbsorganisationer og har udbudt både rammeaftaler og offentlige kontrakter. Da en del af de 121 udbud omfatter mere end ét indkøb inden for en eller flere af de 9 produktkategorier, dækker undersøgelsen i alt 178 indkøb.

Undersøgelsen viser, at i 24% af de monitorerede udbud er alle relevante grønne krav blevet stillet. Herudover viser undersøgelsen, at der i 71% af udbuddene er stillet mindst ét grønt krav. Det bliver på den baggrund konkluderet, at hovedparten af de offentlige danske udbydere har fokus på grønne indkøb, men at størstedelen ikke stiller alle relevante grønne krav.

Fordelt på produktgrupper og myndighedstyper viser undersøgelsen, at der er stor forskel på, i hvilken grad der bliver stillet grønne krav. Særligt inden for indkøb af fødevarer og tekstiler bliver der stillet mange grønne krav, mens der for bl.a. It og elektronik og Bygge og anlæg bliver stillet færre krav. Forskellene kan fx skyldes forskelle i modenhed i forhold til at stille grønne krav på tværs af markeder. Forskellene kan også være begrundet ved forskelle i indkøbsområdernes kompleksitet, idet det inden for særligt komplekse indkøbsområder opleves som kompliceret at stille alle de relevante grønne krav. Dette gælder fx for Bygge og anlæg.

Analysen i forhold til myndighedstyper viser, at niveauet for grønne indkøb er nogenlunde ens blandt stat, region, kommune og offentligt ejede selskaber, der alle gennemfører forholdsvis mange grønne indkøb. Myndighedstyperne "Selvejende institutioner" og "Øvrige", hvilket i undersøgelsen dækker over bl.a. boligselskaber og boligforeninger, gennemfører omvendt færre grønne indkøb.

Undersøgelsen viser også, at langt de fleste udbydere inddrager andre parter i udbuddet, og at de indhenter information om miljøkrav. De udbydere, der inddrager andre og indhenter information om miljøkrav, stiller flere grønne krav i deres udbud end dem, der ikke inddrager andre og indhenter information. En af undersøgelsens konklusioner er således også, at de fleste udbydere i en eller anden grad stiller grønne krav og orienterer sig om mulighederne inden for grønne indkøb, mens der er en mindre gruppe, for hvem dette ikke er tilfældet.

I forhold til typen af udbud viser undersøgelsen endvidere, at der stilles grønne krav i samme omfang i hhv. rammeaftaler og offentlige kontrakter. Det har ligeledes ikke nogen stor betydning, i hvilken enhed der gennemføres udbud. Undersøgelsen viser, at der bliver gennemført nogenlunde lige mange grønne udbud af udbuds- og indkøbsenheder og hhv. miljø- og teknik- enheder. Udbuds- og indkøbsenhederne er gennemsnitligt en smule grønnere end miljø- og teknik- enhederne, hvilket måske kan forklares ved, at sidstnævnte gennemfører mange udbud på de lidt mere komplicerede områder.

De offentlige udbydere oplever en række drivkræfter og barrierer, der har betydning for omfanget af grønne krav, der bliver stillet i udbuddene. En væsentlig barriere er ofte hensynet til økonomi ved indkøb, som kan medføre, at krav til miljøbevidsthed nedprioriteres, ligesom tid og ressourcer forbundet med at identificere og stille de rette krav kan have betydning for omfanget af brugen af miljøkrav. Som en fremmede drivkraft for miljøbevidst indkøb peges der i undersøgelsen bl.a. på muligheden for at benytte miljømærker som en effektiv måde at købe grønt ind, da de samler komplekse kriterier i et simpelt krav og sikrer en efterfølgende kontrol.

Afslutningsvis er en række metodiske læringspunkter ved undersøgelsen identificeret. Læringspunkterne omhandler såvel styrker som svagheder, der er fundet ved den benyttede metode. Der vil være behov for nøje at overveje metoden ved nye undersøgelser samt koordinere metoden med EU's overvejelser på området. Den fremtidige digitalisering af EU-udbud vil bidrage til, at der kan opnås mere præcise målinger, da data bliver lettere tilgængelige.

Der har til undersøgelsen været tilknyttet en følgegruppe, som løbende har givet input til bl.a. analysedesign og fortolkning af resultater. Følgegruppen har bestået af repræsentanter for Miljøstyrelsen, Københavns Kommune, Miljømærkning Danmark, Erhvervsstyrelsen, Planmiljø, Kommunernes Landsforening (KL) og Statens og Kommunernes Indkøbs Service (SKI).

Summary

This study aims to provide an overview of the status of green public procurement in Denmark in 2013. Furthermore, the aim is to examine the possibility of continued monitoring of the government's, regions' and municipalities' awareness of environmental considerations in connection with public procurement.

In order to assess the extent of green procurement in Denmark, it has been examined to which extent green requirements are being used in connection with the tender process. The requirements monitored are formulated based on the EU's green public procurement criteria and national guidelines that are available for public procurers at the homepage "Den Ansvarlige Indkøber" (The Responsible Procurer).

The study has been carried out among the public procurers who have put out a tender on one of the nine product categories that have been selected for the study. All the procurers have received a questionnaire specifically addressing the recommended green requirements in connection with the tenders in question. In continuation of the questionnaire study, a number of qualitative interviews have been conducted with selected procurers in order to clarify the underlying causes, opportunities and barriers associated with applying green requirements in tenders.

The 9 product categories

- Office IT equipment
- Gardening
- Textiles
- Cleaning
- Furniture
- Paper
- Construction
- Transport
- Food

A total of 550 public procurers received the questionnaire, of which 121 procurers replied. The tenders were carried out in 2013 and concerned one of the nine product groups. The 121 procurers cover a broad range of different types of authorities and procurement organisations, and tenders for both framework agreements and public contracts. Because a large proportion of the 121 tenders include more than one purchase within one or more of the nine product categories, the study covers a total of 178 purchases.

The study shows that all relevant green requirements were used in 24% of the monitored tenders. In addition to this, the study shows that at least one green requirement is used in 71% of the tenders. On this basis, it has been concluded that the majority of the Danish public procurers do in fact focus on green procurement; however, the majority does not apply all the relevant green requirements.

Divided into product groups and types of authorities, the study shows a big difference in terms of the extent to which green requirements are used. A large number of green requirements are applied within procurement of food and textiles in particular, while fewer requirements within Office IT equipment as well as construction. This difference may be due to differences in maturity in terms of setting green requirements across markets. The differences could also be due to the various levels of complexity within the procurement areas. Within complex procurement areas such as construction it is perceived to be a very difficult process to apply all the relevant green requirements.

As regards the types of authorities, the analysis shows that the level of green procurement is more or less the same for the government, regions, municipalities and public corporations, all of which carry out many green purchases. Conversely, the types of authorities covering "Self-governing institutions" and "Other", which include housing societies and associations, among others, carry out fewer green purchases.

Furthermore, the study shows that the majority of procurers include other parties/sources of knowledge in the tender process and collect information about environmental requirements. The procurers, who involve others and collect information on environmental requirements, set more green requirements in their tenders than those, who do not involve others and collect information. Therefore, one of the conclusions drawn from the study is that most of the procurers set green requirements to some extent and keep informed about the options for green procurement, while this is not the case for a small number of procurers.

Moreover, the study shows that in relation to the type of tender, green requirements are set to the same extent in framework agreements and public procurement contracts, respectively. Also, it is not of great significance which unit carries out the tenders. The study shows that a fairly equal number of green tenders are carried out by tendering and procurement units and environmental and technical units, respectively. However the tendering and procurement units are, on average, a bit greener than the environmental and technical units which, on the other hand, carry out many tenders within the more complicated areas.

The public procurers are experiencing a number of driving forces and barriers, impacting on the number of green requirements set in the tenders. A significant barrier is often the financial aspect in connection with procurement, which can result in the environmental awareness requirements being given a lower priority, just as time and resources associated with identifying and laying down the right requirements may impact on the extent of the use of environmental requirements. As a driving force for promoting environmentally conscious procurement, the study emphasises the possibility of using eco-labels which is an efficient way of procurement as eco-labels collect complex criteria in one simple requirement and ensure subsequent follow-up.

Finally, a number of methodological learning points have been identified in the study. The learning points deal with the strengths and limitations of the methodology used.. The methodology for new studies needs to be carefully considered and coordinated with the EU's approach in this area. The future digitization of EU tenders will help to achieve more precise measurements, as data becomes more readily available.

An advisory board has been involved in the study for the purpose of continuously providing input to, among other things, design analysis and interpretation of results. The advisory board has consisted of representatives from the Danish Environmental Protection Agency, the City of Copenhagen, Ecolabelling Denmark, the Danish Business Authority, Planmiljø, Local Government Denmark (LGDK) and National Procurement Ltd. Denmark.

1. Indledning

Den daværende regering offentliggjorde i oktober 2013 en strategi for intelligente offentlige indkøb. Miljøstyrelsen har i den sammenhæng ønsket at gennemføre en undersøgelse med henblik på dels at udarbejde en status for offentlige grønne indkøb i Danmark foretaget i 2013, dels at undersøge muligheden for fortsat monitorering af statens, regionernes og kommunernes inddragelse af miljøhensyn ved offentlige indkøb.

Udover at udarbejde en status for offentlige grønne indkøb i Danmark i 2013 har denne undersøgelse, som den første af sin art i Danmark, til formål at indsamle viden om, hvordan der fremadrettet kan foretages målinger. Undersøgelsen ligger således i forlængelse af det forprojekt, som Miljøstyrelsen i samarbejde med Implement Consulting Group (herefter Implement) gennemførte i 2014, med henblik på at undersøge, hvilke metoder der med fordel kan benyttes i en undersøgelse af status for grønne indkøb. Der vil, på baggrund af de læringspunkter, der fremdrages i undersøgelsen, blive taget stilling til, om der skal laves fremtidige målinger, og hvordan disse i så fald skal udformes.

Analysen er gennemført ved, at Miljøstyrelsen og Implement i samarbejde har udformet en række spørgsmål, der er blevet anvendt som grundlag for en spørgeskemaundersøgelse blandt offentlige udbydere, der i 2013 har udbudt en ydelse inden for en af de produktkategorier, der er omfattet af undersøgelsen. Spørgsmålene er formuleret med udgangspunkt i hjemmesiden ”Den Ansvarlige Indkøber”, som både afspejler EU’s Green Public Procurement (herefter GPP)-krav og nationale grønne indkøbsvejledninger.

Undersøgelsen har endvidere omfattet opfølgende og uddybende interviews med en række udbydere.

Der har til analysen været knyttet en følgegruppe bestående af repræsentanter for offentlige udbydere og organisationer, der arbejder med grønne indkøb¹. Følgegruppen har løbende bidraget til at forme analysen og fortolke og perspektivere undersøgelsens resultater.

Analysen har omfattet følgende produktkategorier:

- It og elektronik
- Vej og park
- Tekstiler
- Rengøring
- Møbler
- Papir
- Bygge og anlæg
- Transport
- Fødevarer

¹ Følgegruppen bestod af repræsentanter fra: Miljøstyrelsen, Københavns Kommune, Miljømærkning Danmark, Erhvervsstyrelsen, Planmiljø, KL og SKI.

2. Om undersøgelsen

Denne analyse af grønne indkøb er sket i et tæt samarbejde mellem Miljøstyrelsen og Implement, der også bistod Miljøstyrelsen med udarbejdelsen af forundersøgelsen (Miljøstyrelsen 2014: Analyse af mulighederne for monitorering af samfundsansvar i offentlige indkøb²). Det har som en del af analysen været nødvendigt at træffe en række væsentlige metodiske valg i forhold til afgrænsninger, definitioner og datagrundlag.

For at gennemføre en analyse af grønne indkøb i Danmark skal der træffes flere metodiske valg, der afgrænser, hvad der undersøges, og på hvilken måde det undersøges. Der er både fordele og ulemper forbundet med alle disse valg. Et af formålene med denne undersøgelse er at efterprøve nogle af disse metoder i forhold til en eventuel fortsat monitorering af området. For at fastholde den læring, der er sket i løbet af denne analyse, redegøres der i det følgende for, hvordan undersøgelsen er blevet gennemført, herunder for de metodiske valg, der er truffet, og for de justeringer, der anbefales i forhold til de kommende analyser på området.

I afsnit 2.2 skitseres den faktisk anvendte metode, og i afsnit 2.3 samles der op på de væsentligste læringspointer.

2.1 Afgrænsning

I undersøgelsen vil der blive monitoreret på 9 produktkategorier, jf. indledningen.

De 9 produktkategorier, der er udvalgt, afspejler de prioriterede produktkategorier, hvortil EU har formuleret GPP-kriterier. Dette er gjort for bl.a. på sigt at kunne sammenligne med omfanget af grønne indkøb i andre EU-lande. I forhold til de 10 prioriterede produktkategorier, som EU har udarbejdet kriterier for, har denne undersøgelse valgt at undlade Elektricitet, da indkøb af elektricitet er væsentligt anderledes i Danmark end i EU.

Undersøgelsen har begrænset sig til udbud gennemført i 2013, som er blevet offentliggjort på EU's database for offentlige udbud, TED (Tenders Electronic Daily). Hermed omfatter analysen både udbud af offentlige kontrakter og udbud af rammeaftaler. Det er blevet besluttet at afgrænse sig til disse udbud, da det gør det muligt at identificere de udbud, der omhandler de 9 monitorerede produktkategorier, samt finde kontaktinformation på de personer, der har gennemført udbuddene. Afgrænsningen anses som mest hensigtsmæssig i forhold til kun at involvere de udbydere, der har gennemført udbud inden for de produktgrupper, der monitoreres i undersøgelsen.

Undersøgelsen afgrænser sig dermed fra 1) de udbud, der ligger under tærskelværdierne for offentliggørelse, 2) tilbudsgivningen i begrænsede udbud, hvor en prækvalificering allerede har været i offentlig konkurrence og 3) miniudbud, hvor leverandører er blevet prækvalificeret.

Ifølge en opgørelse fra udbud.dk blev der i 2013 samlet offentliggjort 2.776 udbud, og af disse indgår 924 i denne undersøgelse.

² Miljøprojekt nr. 1593, 2014 <http://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2014/aug/analyse-af-metoder-til-monitorering-af-samfundsansvar-i-offentlige-indkoeb/>

2.2 Metode og datagrundlag

Undersøgelsen bygger på en række metodevalg. Valgene har haft til formål at tilvejebringe et monitoreringsværktøj, der både giver en valid status på omfanget af grønne offentlige indkøb og holder de omkostninger nede, som er forbundet med at gennemføre analysen, ikke mindst i forhold til de involverede respondenter:

- Formålet med monitoreringen er at give en status på miljøhensyn ved indkøb i det offentlige Danmark. Undersøgelsen er målrettet mod at skabe et repræsentativt billede på tværs af myndighedstyper og relevante produktkategorier. Det er ikke en del af analysen at sammenligne, i hvilket omfang enkelte myndigheder tager miljøhensyn ved indkøb.
- En forudsætning for at skabe en landsdækkende status på grønne indkøb er, at de indkøb monitoreres, som det realistisk set er muligt at indhente data på. Undersøgelsen er derfor afgrænset til offentlige udbud, og så vidt det er muligt begrænsede udbud og miniudbud.
- Undersøgelsen er afgrænset fra overvejelser, der ligger inden selve udbuddet. Der er således ikke inkluderet overvejelser om, hvorvidt det indkøbte produkt kunne være erstattet af et alternativt produkt med anden miljøbelastning.
- Undersøgelsen suppleres af en række mulige årsagsforklaringer baseret på interviews med en række offentlige udbydere.
- Analysen fokuserer på udbud, der blev offentliggjort i 2013 inden for de udvalgte produktkategorier. Med henblik på at identificere de relevante udbud er der taget udgangspunkt i de CPV-koder³, der knytter sig til hvert udbud. Herigennem er der blevet identificeret 924 udbud, som udgør den totale mængde af udbud inden for de 9 produktkategorier, der er genstand for denne analyse. Det svarer til 1/3 af de 2.776 udbud, der i alt blev offentliggjort i 2013.
- Ved at benytte CPV-koderne for hvert udbud har det været muligt relativt præcist at identificere de udbud, der havde relevans for undersøgelsen. Dette har været vigtigt, både fordi undersøgelsens relevans bliver højere, da spørgeskemaet kun er sendt til de udbydere, der har angivet at have gennemført udbud inden for de monitorerede 9 produktgrupper, og fordi det har været en prioritet ikke at belaste udbyderne mere end højest nødvendigt.
- For at skabe et fleksibelt og mindre omkostningstungt monitoreringsværktøj, der i mindst mulig grad belaster udbyderne, har denne undersøgelse fokuseret på måling af udbud og dermed udbudsmateriale. Det er således de grønne krav, der bliver stillet i udbudsmaterialet, der bliver spurgt ind til i spørgeskemaundersøgelsen. Dette bliver suppleret med kvalitative interviews, hvor der spørges ind til krav i kontrakten.
- Analysen undersøger, hvor stor en del af de gennemførte udbud i 2013 der er grønne målt i forhold til antal udbud. Det var et ønske i undersøgelsen også at vurdere den økonomiske volumen, men det har vist sig, at det er meget vanskeligt at tilvejebringe et datagrundlag, der kan anvendes til at måle økonomisk volumen, jf. nedenfor.

³ CPV – common procurement vocabulary – et fælles referencesystem for udbudte opgaver i EU. Der er en CPV-kode for hver type af vare, tjenesteydelse og bygge- og anlægsopgave. Koderne bruges dels af ordregivende myndigheder i udbudsbekendtgørelsen, dels af virksomheder som ønsker at søge på udbud inden for deres forretningsområde.

- I undersøgelsen vil der blive skelnet mellem udbud af offentlige kontrakter og udbud af rammeaftaler, der hver især er defineret som følger:
 - Offentlig kontrakt – tildeling af kontrakter på varer, serviceydelser eller byggeri på baggrund af en offentlig konkurrence.
 - Rammeaftale – en aftale indgået mellem en eller flere ordregivende myndigheder og en eller flere økonomiske aktører med det formål at fastsætte vilkårene for de kontrakter, der skal indgås i løbet af en given periode.
- I undersøgelsen er det således udbuddet af offentlige kontrakter samt udbuddet af rammeaftalerne (og ikke de kontrakter, der efterfølgende bliver indgået på rammeaftalen), der vil blive monitoreret.

Produktkategorier og subprodukter

De produktkategorier, der er udvalgt til monitorering, er valgt på baggrund af ”Den Ansvarlige Indkøber”, hvor der er udarbejdet grønne kriterier for en række produktkategorier.

Den Ansvarlige Indkøber

Som en hjælp til offentlige udbydere, der ønsker at sætte krav til bæredygtighed ved offentlige indkøb, har Erhvervs- og Vækstministeriet v/Erhvervsstyrelsen, Kommunernes Landsforening, Danske Regioner, Miljøministeriet, Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet, Statens og Kommunernes Indkøbs Service (SKI) og Cabi, der er en selvejende institution under Beskæftigelsesministeriet, skabt online-redskabet ”Den Ansvarlige Indkøber”.

”Den Ansvarlige Indkøber” indeholder råd om, hvordan der kan stilles grønne og etiske krav i udbud og indeholder derudover en database over relevante krav for forskellige produktgrupper. Til hver af produktgrupperne kan findes forslag til miljø- og energikriterier til direkte anvendelse i udbudsmateriale. Disse kriterier stammer fra EU's GPP-indsats og nationale vejledninger for grønne indkøb udarbejdet af forskellige nationale myndigheder.

Til monitoreringen er der udvalgt 9 produktgrupper og 27 subproduktgrupper, der er udvalgt på baggrund af to kriterier:

- At der er formuleret grønne kriterier, herunder henvisning til nationale vejledninger til produktet eller subproduktet
- At der i 2013 blev offentliggjort udbud inden for det pågældende produkt eller subprodukt

Nedenstående tabel giver et overblik over samtlige produktkategorier og subprodukter:

Produktkategori	Subprodukter
1. It og elektronik	Skærme
	Bærbare computere
	Tv
	Netværksudstyr
	Projektorer
	Servere
	Kopi og print

	Tablets
	Stationære computere
2. Vej og park	Prydplanter og træer
	Havemaskiner
	Maskinsmøremidler
	Gartneriydelser
3. Tekstiler	Tekstiler (omfatter alle former for tekstilprodukter)
4. Rengøring	Rengøringsmidler
	Vinduespolering
	Rengøring (rengøringsydelser)
5. Møbler	Møbler
6. Papir	Papir
7. Bygge og anlæg	Nybyggeri og renovering
	Ventilatorer, cirkulationspumper og motorer
	Vinduer og glasdøre
8. Transport	Busser, lastbiler og renovationsvogne
	Personbiler og varevogne
9. Fødevarer	Hvidevarer og emhætter (husholdningsbrug)
	Storkøkkenudstyr
	Fødevarer

TABEL 1
OVERSIGT OVER PRODUKTKATEGORIER OG SUBPRODUKTER

Krav og kriterier

I undersøgelsen er offentlige udbydere blevet bedt om at svare på, hvorvidt de i et konkret udbud har stillet specifikke miljø- og energikriterier til de udbudte produktkategorier. De kriterier, der er blevet spurgt til, er hentet fra Den Ansvarlige Indkøber. Det har været en prioritet i undersøgelsen at skabe en tæt forbindelse mellem offentlige indkøb og konkrete grønne kriterier. For at gøre det så let som muligt at besvare spørgeskemaerne er kriterierne derfor omformuleret med henblik på at gøre de nogle gange forholdsvis tekniske kriterier egnede til at blive anvendt i en spørgeskemaundersøgelse. Der er ud fra Den Ansvarlige Indkøber udarbejdet kriterier for hvert af de 27 subprodukter, der indgår i undersøgelsen. Kriterierne er enten tekniske kriterier, hvis opfyldelse der kan stilles krav til, eller henvisninger til nationale vejledninger, såsom fx Energistyrelsens indkøbsanbefalinger.

Eksempel på kriterier

Eksempel på teknisk kriterie for skærme:

Max andel af kviksølv i LCD-skærmes baggrundsbelysning?

Eksempel på kriterie i form af henvisning til vejledning:

Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsanbefalinger?

I spørgeskemaet er respondenterne blevet bedt om at besvare, hvorvidt de har stillet krav til opfyldelse af kriterierne for de relevante produktkategorier. Til hvert spørgsmål har respondenterne haft følgende svarmuligheder med tilhørende beskrivelse:

- **Ja** – Kravet er stillet i udbuddet
- **Nej** – Kravet er ikke stillet i udbuddet (men kunne i princippet være relevant)
- **Ikke relevant** – Dette krav er ikke relevant for det pågældende udbud
- **Ved ikke** – Vi har i organisationen ikke viden om, hvorvidt kravet er stillet

Terminologisk sondres der mellem krav og kriterier således, at et kriterie bliver til et krav, når det stilles i udbudsmaterialet.

Definition af grønne indkøb

Det er en væsentlig del af analysen, at den skal kunne besvare spørgsmålet om, hvor stor en del af offentlige indkøb, der er grønne. For at kunne besvare dette spørgsmål er det nødvendigt at definere, hvornår indkøbet af et subprodukt skal tælle med som grønt. Denne definition kan udformes på mange forskellige måder, og definitionen har selvsagt afgørende betydning for, hvilket resultat analysen leverer. Hvis det eksempelvis vælges, at et indkøb er grønt, hvis udbuddet alene indeholder ét grønt krav til produktet, vil der skabes et billede af, at det offentlige køber mere grønt ind, end hvis definitionen på et grønt indkøb er, at indkøbet skal indeholde alle relevante miljøkrav.

Nedenstående tabel viser en oversigt over den definition, der er lagt til grund i indeværende analyse.

Grønhed	Definition
Grønt indkøb	• Der er svaret "ja" til alle kriterier, eller • Der er svaret "ja" til mindst ét kriterie og "ikke relevant" til resten, eller • Der er stillet krav til overholdelse af kriterierne i enten Blomsten eller Svanen (vedrører alene visse subprodukter)
Ikke grønt indkøb	• Der er svaret "nej" til ét kriterie eller flere, eller • Der er svaret "ikke relevant" til alle kriterier, eller
Ved ikke	• Der er svaret "ved ikke" til alle kriterier, eller • Der er svaret "ved ikke" til ét kriterie eller flere, og svaret "ja" eller "ikke relevant" til resten

TABEL 2
DEFINITION AF GRØNHED VED INDKØB

Definitionen medfører, at det alene er indkøb, hvor udbyder har stillet alle adspurgte kriterier i udbuddet eller har foretaget en konkret vurdering af, at en del af kriterierne ikke er relevante, samtidig med at et eller flere er stillet, hvor indkøbet regnes for grønt.

Det vil sige, at hvis udbyder har svaret enten "nej" eller "ved ikke" blot én gang til et krav, regnes udbuddet ikke for grønt. Havde man valgt en anden målestok for, hvornår et indkøb er grønt, ville resultatet blive et andet. For at vise hvor mange offentlige indkøbere der i en eller anden udstrækning arbejder med miljø- og energikrav, er det i bilag 1 illustreret, i hvilket omfang det offentlige køber grønt ind, hvis det lægges til grund, at der alene skal stilles ét grønt krav for, at indkøbet er grønt.

I undersøgelsen er der ud over at belyse anvendelsen af miljøkrav fra Den Ansvarlige Indkøber også spurgt ind til anvendelsen af yderligere eller alternative miljøkrav. Resultatet vil på samme vis som de øvrige resultater blive præsenteret i kapitel 3.

Spørgeskemaundersøgelsen og interviews

Et væsentligt element i analysen har været en spørgeskemaundersøgelse, hvor en række udbydere er blevet bedt om at besvare, om de i deres udbud har stillet krav til opfyldelsen af en række grønne kriterier formuleret med udgangspunkt i "Den Ansvarlige Indkøber". Respondenterne har været de personer, der har stået som kontaktpersoner på udbuddet, og forudsættes derfor at have et godt kendskab til udbuddet. Såfremt respondenterne ikke har kendskab til det pågældende udbud, er der blevet opfordret til at videresende spørgeskemaet til rette person.

Udover at spørge ind til, hvilke krav der var stillet i de monitorerede udbud, er respondenterne blevet bedt om at besvare en række spørgsmål målrettet udbuddet og respondenterne, herunder:

- Type af udbud – rammeaftale eller offentlig kontrakt
- Anslået værdi af udbuddet
- Hvilken type myndighed der blev udbudt for
- Hvilken type enhed respondenterne var ansat i
- Om udbud i myndigheden varetages af en central enhed
- Om der er inddraget andre parter i forbindelse med udbuddet. Udover en række valgmuligheder var der et tekstfelt, hvor respondenterne selv kunne tilføje andre parter
- Om hvor der er hentet information om mulige miljøkrav til brug for udbuddet. Udover en række valgmuligheder var der et tekstfelt, hvor respondenterne selv kunne tilføje andre informationskilder
- Om der var stillet andre miljøkriterier i udbuddet. Respondenterne kunne skrive disse i et tekstfelt
- Om grønne krav indgik som tildelingskriterie i udbuddet, og i så fald om det havde afgørende betydning for, hvem der vandt udbuddet

For at identificere de relevante udbud og respondenter gennemførtes indledningsvis en registerundersøgelse af offentlige udbud i 2013 inden for de 9 valgte produktkategorier. I registerundersøgelsen identificeredes 924 relevante udbud udbudt af 550 forskellige udbudsansvarlige medarbejdere i offentlige myndigheder. De 550 udbudsansvarlige udgør respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen, der dermed som udgangspunkt omfatter alle de personer, der har gennemført udbud inden for de relevante produktkategorier i 2013.

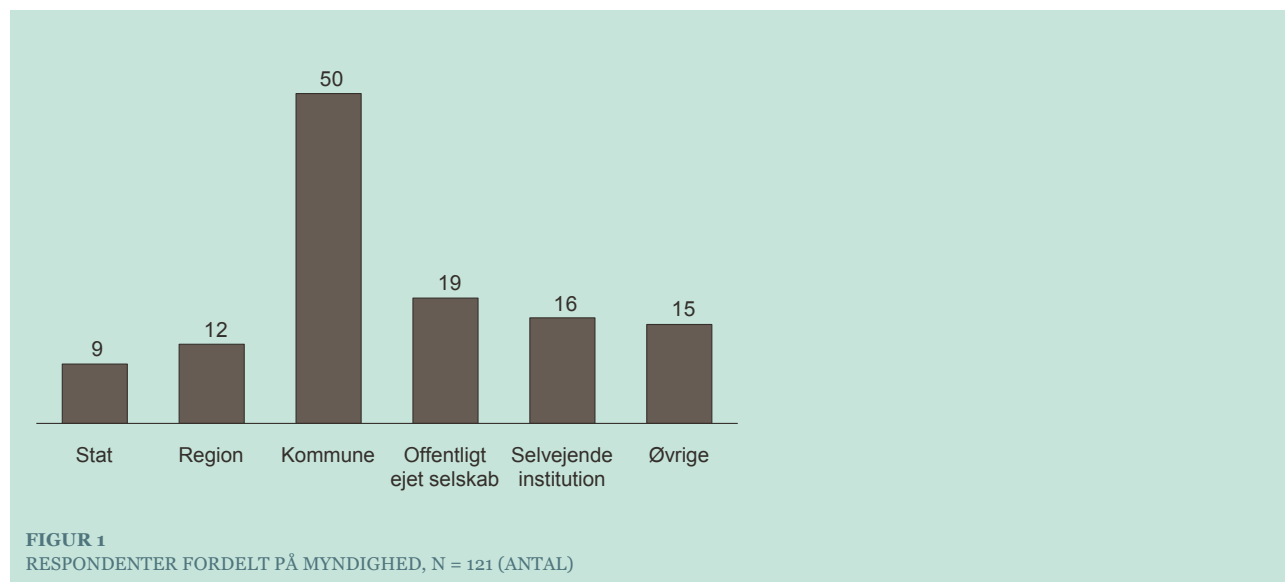
Tabel 3 nedenfor giver et samlet overblik over antal udbud og indkøb i populationen (samlet antal relevante udbud i 2013) og i stikprøven, som udgør spørgeskemaundersøgelsens datagrundlag.

Datapunkter	Population	Stikprøve
Antal udbud i 2013 inden for de 9 produktkategorier baseret på CPV-baseret registerundersøgelse	924	163
Faktisk antal udbud i 2013 inden for de 9 produktkategorier, når der tages højde for fejlkilder, bl.a. i CPV-kodning	777 (estimat – det faktiske antal kendes ikke)	121
Antal indkøb af produkter og services i udbuddene	1.036 indkøb i de 924 udbud	178 indkøb i de 121 udbud

TABEL 3: OVERBLIK OVER DATANIVEAUER I SPØRGESKEMAUNDERSØGELSE

Af de 550 mulige har 163 udfyldt spørgeskemaet. Af de 163 besvarelser udgår 42 besvarelser, da der her er udbudt produkter og services uden for de 9 produktkategorier med tilhørende subprodukter⁴. Dermed baserer resultatopgørelserne fra spørgeskemaundersøgelsen sig på data fra **121 unikke udbud**.

De 121 respondenter af spørgeskemaet fordeler sig således på myndighedstype:

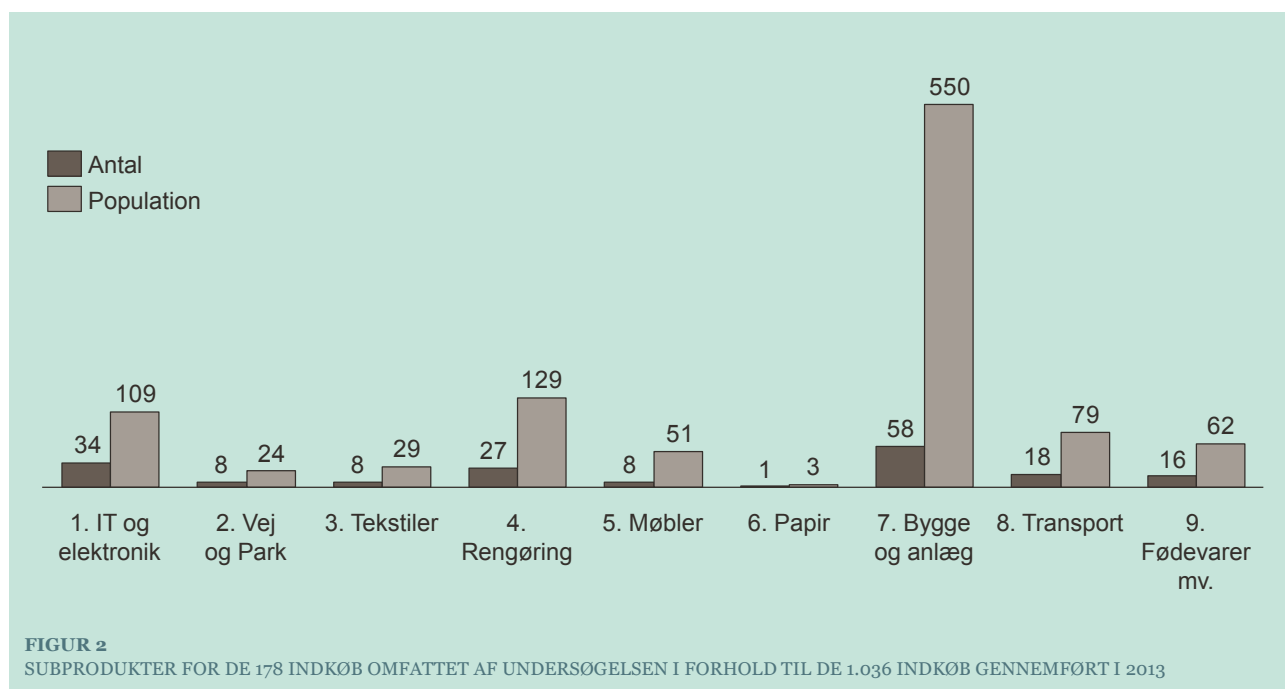

Figuren viser, at langt den største gruppe (50) respondenter i undersøgelsen repræsenterer kommunale udbydere. De øvrige respondenter fordeler sig mere jævnt på myndighedstyper. Undersøgelsen afspejler således, at der på kommunalt niveau er betydeligt flere indkøbsorganisationer end blandt de øvrige myndigheder.

I de 121 udbud blev der indkøbt produkter og services inden for én eller flere subprodukter. De 121 udbud dækker over 178 indkøb inden for de subprodukter, der er omfattet af undersøgelsen. Undersøgelsen omfatter således 178 indkøb ud af en samlet population på 1.036 indkøb i 2013 fordelt på subkategoriniveau⁵. Figur 2 giver et overblik over, hvordan forholdet er mellem antal indkøb på subproduktniveau omfattet af undersøgelsen i forhold til den totale population for 2013. For overskuelighedens skyld er fremstillingen holdt på produktniveau. Der ligger et forskelligt antal subprodukter under hvert produkt, jf. tabel 1 ovenfor. I forhold til den samlede population er Bygge og anlæg underrepræsenteret, da kun 10,5% af udbud inden for Bygge og anlæg er repræsenteret i undersøgelsen (figur 2).

⁴ Mulige årsager til dette frafald præsenteres i næste afsnit om metodiske overvejelser og læringspointer.

⁵ Det bemærkes, at undersøgelsen indledningsvis blev skåret ned fra 1.036 indkøb til 550, idet de 1.036 indkøb var foretaget af 550 udbydere. Det var et hensyn i undersøgelsen alene at belaste hver udbyder med spørgsmål angående ét udbud, og derfor er der kun stillet spørgsmål til det senest gennemførte udbud.

I de 1.036 indkøb af produkter og services inden for de 9 produktkategorier blev der købt produkter og services inden for et eller flere subprodukter. Antallet af udbud vedr. subprodukter er som nævnt 178. Opgørelserne af, hvorvidt et indkøb er grønt eller ej, baserer sig på data på subproduktniveau, dvs. eksempelvis indkøb af tablets, stationære computere eller lignende, hvortil der er opstillet produktspecifikke miljøkriterier.

Med en samlet mængde af udbud i 2013 inden for de relevante subprodukter på 1.036 har spørgeskemaundersøgelsens resultater, som er baseret på en stikprøve på 178, en fejlmargen på ca. 7%. Denne stikprøvestørrelse giver samtidig en konfidensgrad på ca. 85%, dvs. 85 ud af 100 gange, en stikprøve udtrækkes, vil den ligne denne stikprøve i sammensætning og resultater. Statistiske undersøgelser med høj validitet har til sammenligning typisk en konfidensgrad på 95%. I sammenligning med statistiske undersøgelser med høj validitet har denne undersøgelses resultater således en lidt højere usikkerhed i forhold til at kunne skalere resultaterne baseret på stikprøven til den samlede mængde af udbud i 2013.

Spørgeskemaundersøgelsen blev fulgt op med 24 kvalitative interviews med udbydere, der har udbudt produkter og services inden for de 9 produktkategorier og har besvaret spørgeskemaet. Interviewpersonerne blev udvalgt for at sikre mest mulig diversitet på grønhed (grøn, ikke-grøn, ved ikke), myndighedstype, produktkategorier og organisatoriske faktorer såsom centralisering af indkøb, udbudskonsulentens organisatoriske enhed, inddragelse af parter i udbudsprocessen osv.

2.3 Metodiske overvejelser og læringspointer

Brugen af CPV-koder

Erfaringer med gennemførelse af analysen har vist, at brugen af CPV-koder til at identificere relevante udbud inden for udvalgte produktkategorier giver to udfordringer. Den første hænger sammen med, at der ikke er direkte sammenhæng mellem CPV-kodesystemet og de produktgrupper, der indgår i monitoreringen. Det medfører, at der skal ske en manuel "oversættelse" fra de enkelte CPV-koder til de ni omfattede produktgrupper. Den anden udfordring hidrører fra, at ordregivers anvendelse af CPV-koder ikke altid er præcis. Begge udfordringer

medfører en risiko for, dels at relevante udbud ikke kommer med i undersøgelsen, dels at irrelevante udbud inddrages.

Ovennævnte udfordringer til trods er det vurderet, at brugen af CPV-koder har været den mest præcise, relevante og omkostningseffektive metode til at identificere de udbydere, der har gennemført relevante udbud.

Måling på udbud

Denne undersøgelse har til formål at undersøge status for grønne offentlige indkøb, og det har derfor været nødvendigt at beslutte, hvor i indkøbsprocessen der skal måles. Der måles traditionelt enten i udbuddet eller på kontrakten, og der er fordele og ulemper ved begge dele.

For valget af udbudsmaterialet tæller, at det udgør den sikreste adgang til at identificere respondenter, da der offentliggøres en kontaktperson pr. udbud. Det har formodningen for sig, at denne kontaktperson nemt vil kunne svare ift. udbuddet, men ikke nødvendigvis ift. en efterfølgende kontrakt. I udbudsmaterialet er det endvidere bl.a. muligt at vurdere, hvilke krav ordregiver har vurderet relevante og således valgt at inkludere i udbuddet. Da disse krav ikke nødvendigvis bliver en del af den endelige kontrakt, giver udbuddet mulighed for at vurdere, om ordregiver aktivt og reflektivt benytter sig af grønne krav, såfremt disse figurerer som tildelings- og kontraktkrav i udbuddet.

For i stedet at vælge kontrakter tæller, at det giver mulighed for at vurdere, præcis hvilke og hvor mange krav der er inkluderet i kontrakten. Det er således ikke intentionerne, men de faktiske krav der bliver monitoreret. Kontrakter har endvidere den fordel, at det her er muligt at inkludere direkte indkøb og tilbudsgivningen i begrænsede udbud i monitoreringen, såfremt disse kontrakter kan identificeres.

Fravalg af monitorering på økonomisk volumen

Tilgangen omfatter ikke en vurdering af, hvor stor en økonomisk volumen de grønne udbud dækker over. Det er af flere grunde vanskeligt at tilvejebringe et bare nogenlunde validt billede af den økonomiske volumen af grønne indkøb. Dette gælder selvsagt ved monitorering via udbudsmaterialet, hvor den endelige kontraktsum ikke oplyses, men det gælder også, selv om kontrakten lægges til grund. Dette hænger sammen med, at mange – og navnlig større – indkøb omfatter køb af flere ydelser, og at de grønne krav dermed ofte alene vil dække en del af udbuddet⁶. Hvis der ved denne type indkøb skal vurderes, hvor stor en del der er grønne, vil det kræve en individuel vurdering af hver enkelt af disse kontrakter.

Problematikken ved ikke at vurdere grønne indkøb i forhold til økonomisk volumen er, at alle grønne indkøb vægtes ens, uanset hvor økonomisk stor den efterfølgende kontrakt måtte være. Et mindre kommunalt indkøb tæller således ligeså meget i denne undersøgelse, som en stor SKI-rammeaftale. Som beskrevet ovenfor er det dog vurderet, at det i denne undersøgelse ikke har været muligt at skabe et validt billede af den reelle økonomiske volumen.

Det naturlige ønske om at tilvejebringe et estimat af, hvor stor en volumen de grønne indkøb dækker, er søgt imødekommet i spørgeskemaundersøgelsen ved at spørge til kontraktsummen i udbuddet. Den efterfølgende interviewrunde viser dog, at disse data næppe giver et retvisende billede af den faktiske grønshed i indkøbet. Her spiller den nævnte problemstilling om, at grønne krav reelt kun omfatter en del af købet, en væsentlig rolle.

⁶ Dette er eksempelvis tilfældet, hvis en myndighed eller et indkøbsfællesskab udbyder en rammeaftale, hvor der er mulighed for at købe miljøbevidst og ikke-miljøbevidst it-udstyr. Et andet eksempel er, når der udbydes fx en entreprise, hvor en stor del af købet er løn.

Der bør arbejdes videre med, om der kan identificeres metoder, hvormed økonomisk volumen på en fornuftig og praktisk måde kan blive inddraget i fremtidige undersøgelser.

Om valg af udbudstyper

For rammeaftaler udbudt af SKI, der gennemfører rammeaftaler for kommuner og staten, kan der være tale om en skævvridning af data, da der kan argumenteres for, at de grønne eller ikke-grønne indkøb, der gennemføres via SKI's rammeaftaler, burde fordeles ud på de kommuner, der deltager i rammeaftalerne. Dette er dog meget vanskeligt at tage højde for i analysen, og eftersom der kun er et enkelt indkøb fra SKI med i undersøgelsen, tæller SKI i denne undersøgelse med som et offentligt ejet selskab.

Metodiske overvejelser ift. spørgeskemaundersøgelsen

Med 163 besvarelser ud af 550 mulige har spørgeskemaundersøgelsen en svarprocent på 30%. Svarprocenten er lavere end forventet, idet der er tale om en målrettet spørgeskemaundersøgelse, hvor alle relevante respondenter på forhånd er identificeret via registerundersøgelsen. Den telefoniske og mailbaserede opfølgning på respondenter baseret på en frafaldsanalyse af foreløbige spørgeskemadata viste følgende hovedårsager til manglende besvarelser:

1. Udbuddet omhandler indkøb af produkter og services uden for de 9 produktkategorier.
2. Udbuddet er annulleret.
3. Den pågældende kontaktperson er ikke længere ansat eller tilknyttet organisationen.
4. Det var uklart for respondenter, hvilket udbud der var tale om.
5. Den pågældende kontaktperson havde ikke tid til at besvare spørgeskemaet.

Den første årsag til manglende besvarelse af skemaet – at udbuddene omhandlede indkøb af produkter og services uden for de 9 produktkategorier – såvel som den relativt store andel af besvarelser, der efterfølgende måtte frasorteres af samme årsag (42 af 163) indikerer, at der er stor usikkerhed forbundet med koblingen mellem CPV-koder i forbindelse med udbuddene og de 9 produktkategorier. Registerundersøgelsens identifikation af relevante udbud i 2013 indeholder dermed udbud, som reelt ikke omhandler opgaver eller services inden for de 9 produktkategorier. Omvendt er det tænkeligt, at der er udbud inden for de 9 produktkategorier som, på grund af upræcis eller forkert brug af CPV-koder, ikke indgår i undersøgelsen. Denne risiko vurderes dog som lavere, da udbydere typisk bruger flere CPV-koder, der dækker flere produkter og services for at sikre, at udbuddet bliver set af flest mulige potentielle leverandører.

Givet at de 42 besvarelser ud af 163 besvarelser (svarende til 26%) er et repræsentativt billede af, hvor mange udbud registerundersøgelsen fejlagtigt har identificeret som relevante udbud inden for de 9 produktkategorier, kan det antages, at ca. 26% af de 550 mulige respondenter frafalder. På denne baggrund stiger den reelle svarprocent fra 30% til 40%. I denne beregning er inkluderet de 42 besvarelser, som ikke udbød opgaver og services inden for de 9 produktkategorier, idet de jo har besvaret spørgeskemaet.

Antages ligeledes, at populationen på de 1.036 udbud af subprodukter reelt er 26% mindre (svarende til 777 udbud af subprodukter), har undersøgelsen i stedet en fejlmargen på ca. 6% og en konfidensgrad på ca. 90%⁷.

Den anden og tredje årsag – at udbuddet sidenhen er annulleret, og at medarbejderen ikke længere er tilknyttet organisationen – højner ligeledes den reelle svarprocent, idet disse udbud udgår fra den samlede mængde udbud i 2013⁸. Med henblik på at få en større andel af besvarelser kan det ved

⁷ Det bemærkes, at ovenstående estimater ikke tager højde for eventuelle relevante udbud, der pga. usikkerhed i CPV-kodningen ikke er blevet identificeret og inkluderet i populationen. Det er ikke muligt på baggrund af de eksisterende data at estimere, hvor stor en andel af udbud der er tale om her.

⁸ I de tilfælde, hvor den ansvarlige medarbejder har forladt organisationen, er spørgeskemaet blevet returneret, da det har været målrettet den pågældende medarbejders e-mailadresse.

en eventuel gentagelse af undersøgelsen overvejes at opfordre til, at "afløsere" kan svare på spørgeskemaet, i de tilfælde hvor medarbejderen ikke længere er tilknyttet organisationen.

Den fjerde og femte årsag til manglende besvarelse af skemaet – at det var uklart for respondenterne, hvilket udbud der spørges ind til, samt at respondenterne ikke finder tid til at deltage – blev påvirket via opfølgningsindsatsen. Ved at oplyse præcist, hvilket udbud der var tale om via data fra registerundersøgelsen, blev respondenterne motiveret til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen, eftersom de oplevede at være særligt udvalgt pga. deres viden. Ved gentagelse af analysen vil det forventeligt højne spørgeskemaundersøgelsens svarprocent, hvis spørgeskemaet udsendes med henvisning til det præcise udbud (fx dokumentnummer fra udbud.dk). Hermed kobles information fra registerundersøgelsen direkte til spørgeskemaet, og usikkerheden for den enkelte udbudskonsulent, ift. hvilket udbud der er tale om, minimeres.

Om at gå fra 924 til 550 udbud

I 2013 blev der gennemført 924 udbud af 550 udbudskonsulenter. I den anvendte metode reduceres antallet af udbud i undersøgelsen fra 924 til 550, idet udbudskonsulenter, der har haft ansvar for gennemførelse af mere end ét udbud i 2013, udelukkende bedes om at besvare spørgeskemaet for det senest offentliggjorte udbud. De resterende udbud, som disse udbudskonsulenter har haft ansvaret for, udgår som konsekvens af tilgangen fra analysen. Vi har ikke viden om, hvorvidt disse resterende udbud er repræsentative i forhold til analysen.

Ser man på fordelingen af antal udbud per ansvarlig udbyder, indsat i bilag 6, fremgår det, at 171 af de 550 udbudskonsulenter har udbudt mere end ét udbud og seks udbudskonsulenter har udbudt mere end 10.

Af de der har udbudt mere end 10 udbud, er der tale om hhv. to fra kommuner, tre fra statslige styrelser og én fra en region. På denne baggrund udgår ved denne metode flere udbud fra kommuner, stat og region fra puljen på de 924 mulige udbud end udbud fra offentligt ejede selskaber, selvejende institutioner og øvrige. Da kommuner, stat og region – som rapporten vil præsentere – gennemsnitligt er mere "grønne" end udbud fra offentligt ejede selskaber, selvejende institutioner og øvrige (se figur 12), er der risiko for, at denne skævvridning i data medfører, at det samlede billede bliver for lidt grønt. Ved en gentagelse af undersøgelsen vil der kunne ændres på denne bias ved at bede udbudskonsulenter, der har udbudt flere udbud, om at udfylde spørgeskemaet for hvert gennemført udbud eller videresende skemaer til andre, der har været involveret i udbudsprocessen.

3. Status for grønne indkøb i offentlige institutioner

Dette kapitel præsenterer undersøgelsens resultater. Udover et samlet overblik over status på grønne indkøb i det offentlige Danmark, bliver der kigget nærmere på grønne indkøb fordelt på produktkategorier, myndighedstyper, udbudstyper, indkøbsorganisation, udbudsproces samt drivkræfter og barrierer for at gennemføre grønne indkøb.

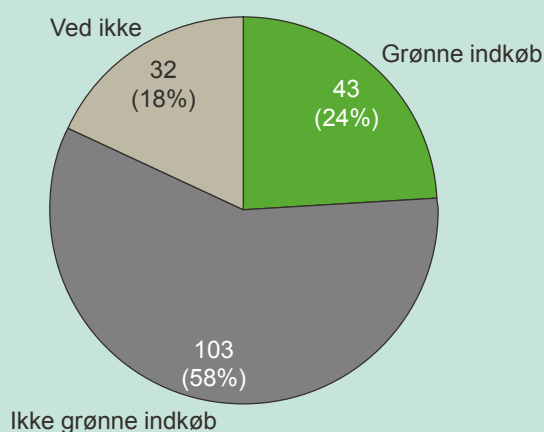
Udover resultater fra spørgeskemaundersøgelsen suppleres fremstillingen løbende med input fra de kvalitative interviews, der efterfølgende er foretaget, samt med input fra respondenternes skriftlige bemærkninger til spørgeskemaet. Disse bemærkninger går på hvilke parter der er inddraget i udbudsprocessen, hvilke informationskilder der er benyttet i forhold til grønne krav, og hvilke andre grønne krav der er stillet i udbuddet. En oversigt over samtlige kommentarer findes i bilag 2.

3.1 Antal grønne indkøb i Danmark

Den overordnede status for andelen af grønne indkøb i det offentlige Danmark i 2013 er vist i nedenstående figur. Som beskrevet ovenfor er grønne indkøb her opgjort som indkøb, hvor

- Alle krav er stillet til subproduktet, eller
- Mindst ét krav er stillet, mens resten er vurderet ikke-relevante, eller
- der er stillet krav til overholdelse af kriterierne i enten Blomsten eller Svanen (vedrører kun tekstiler, rengøring og rengøringsmidler)

Kort sagt: Hvis alle relevante grønne krav er stillet i udbuddet.

FIGUR 3
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – ALLE RELEVANTE KRAV ER STILLET - N=178

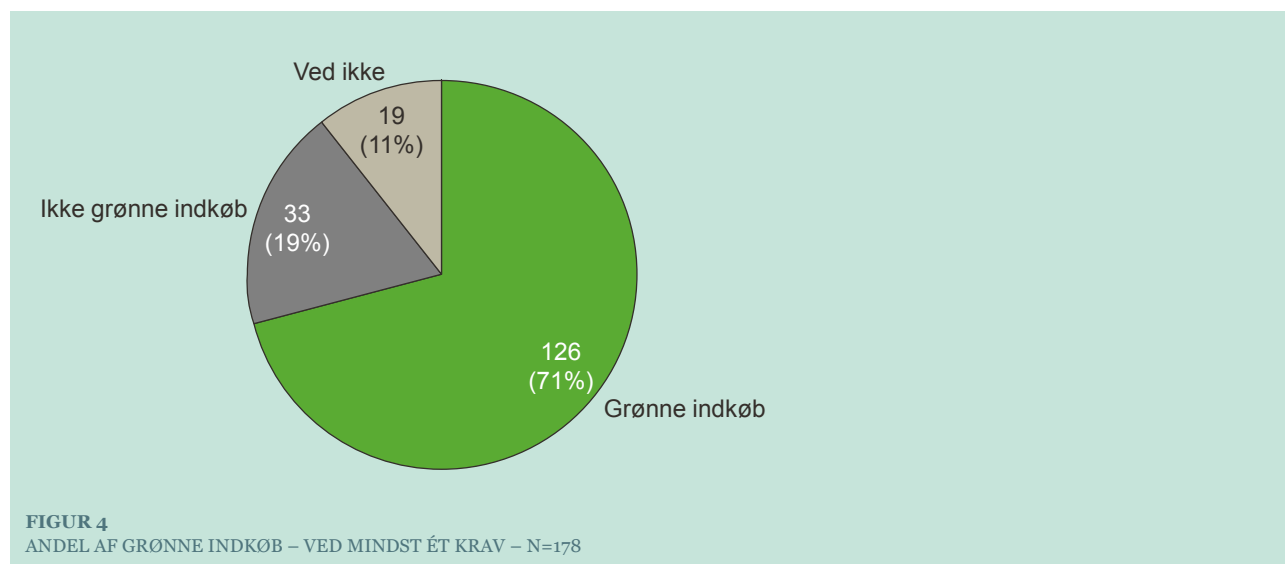
Analysen viser, at af de 178 udbud lever 43 udbud, svarende til 24%, op til definitionen af et grønt indkøb. Herudover er der 18% af de 178 udbud, hvor respondenterne ikke ved, om der er stillet grønne krav eller ej for mindst et af spørgsmålene, og 58% af udbuddene, hvor der ikke er stillet alle relevante krav.

Definitionen af grønne indkøb kræver, at alle relevante grønne krav skal være stillet i udbuddet, for at det kvalificeres som grønt. De kriterier, der er spurgt til, er kriterier, som en række ekspertorganisationer har vurderet værende relevante grønne krav til de specifikke produktgrupper. For at indkøbet defineres som grønt, bør alle kriterier derfor være stillet.

Kvalitative interviews med udvalgte respondenter har vist, at der ligger flere forskellige faktorer til grund for resultaterne. Generelt har der ikke været kendskab til alle de kriterier, der er udgangspunktet for monitoreringen. Dette kommer bl.a. til udtryk ved, at en stor del af respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen ikke kunne svare på, hvorvidt de pågældende kriterier var blevet stillet. I interviewene gav flere respondenter desuden udtryk for, at de fandt kriteriet for specifikt og teknisk, og at de manglede viden og inspiration, når der skal stilles grønne krav til udbuddene.

Den relativt begrænsede andel af grønne indkøb skyldes desuden, at netop dette område ikke altid bliver prioriteret i de offentlige institutioner. 14 af de respondenter, der har deltaget i interviewene, har givet udtryk for, at de skal efterleve besparelseskra på de indkøb, der skal gennemføres, hvilket ofte overtrumfer grønne hensyn, også selvom flere af myndighederne har bæredygtighedspolitikker for, hvordan grønne aspekter *så vidt muligt* skal indgå i udbuddene.

Da definitionen på et grønt indkøb er, at alle relevante grønne krav skal være stillet i udbuddet, viser opgørelsen kun de mest ambitiøse udbud og siger dermed ikke noget om, hvorvidt der generelt bliver stillet grønne krav i offentlige udbud. Nedenstående figur giver en oversigt over indkøb, hvor der er stillet mindst ét grønt krav i udbuddet⁹.

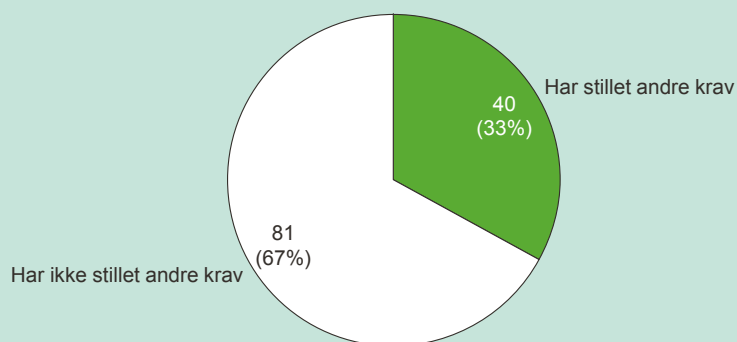

Som figuren viser, bliver der i høj grad (71%) stillet grønne krav. Det tyder således på, at grønne krav generelt bliver brugt, men at udbydere ikke stiller alle relevante krav – eller stiller alternative miljøkrav.

⁹ Bilag 1 indeholder en oversigt, der viser andelen af udbud, hvor der er stillet mindst ét grønt krav. Oversigterne er fordelt på produktkategorier og subprodukter.

Dette bliver understøttet af interviews med udbydere, hvor der i langt størstedelen af tilfældene udtrykkes et vist fokus på bæredygtighed i deres organisation. Alene et fåtal angiver, at der i deres organisation ikke er grønne elementer i indkøbsstrategien, eller at de generelt ikke stiller grønne krav.

Når det drejer sig om anvendelsen af yderligere eller alternative miljøkrav svarer 40 – svarende til 33% af de adspurgte udbudskonsulenter – at de har stillet andre miljøkrav i udbuddet end de grønne kriterier fra ”Den Ansvarlige Indkøber”. En komplet liste over, hvilke andre krav der er stillet, er vedlagt i bilag 2.

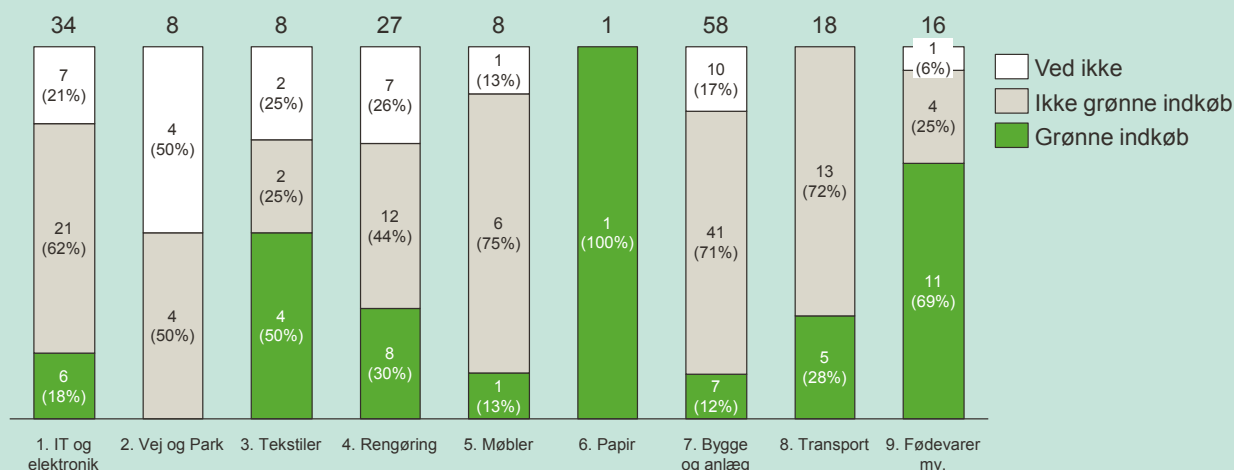
FIGUR 5
ANDEL, DER HAR STILLET ANDRE MILJØKRAV END DE NÆVNTE PÅ ”DEN ANSVARLIGE INDKØBER” – N=121

Bæredygtighed er således et tema, der i et vist omfang bliver prioriteret i de offentlige institutioner. Men udbyderne savner fortsat information og inspiration til, hvilke grønne krav der med fordel kan stilles, og hvilken økonomisk konsekvens det vil have for udbuddet. Det er netop den funktion ”Den Ansvarlige Indkøber” er tiltænkt. Men hjemmesiden ”Den Ansvarlige Indkøber” blev først lanceret i efteråret 2013. Kendskabet til denne side har derfor ikke været stor bl.a. de adspurgte, ligesom flere af de udbud, der er med i undersøgelsen, er gennemført, før hjemmesiden blev lanceret. De kriterier, der er at finde på ”Den Ansvarlige Indkøber”, har været tilgængelig tidligere på en række forskellige hjemmesider, og derfor har de ikke været lige så lettilgængelige, som de er i dag.

Det fremgår af de følgende afsnit, at der er stor forskel i fordelingen af grønne indkøb på produktgrupper, myndigheder og udbudstyper, ligesom det er forskellige drivkræfter og barrierer, der gør sig gældende i forbindelse med at stille flere og bedre grønne krav.

3.2 Produkter

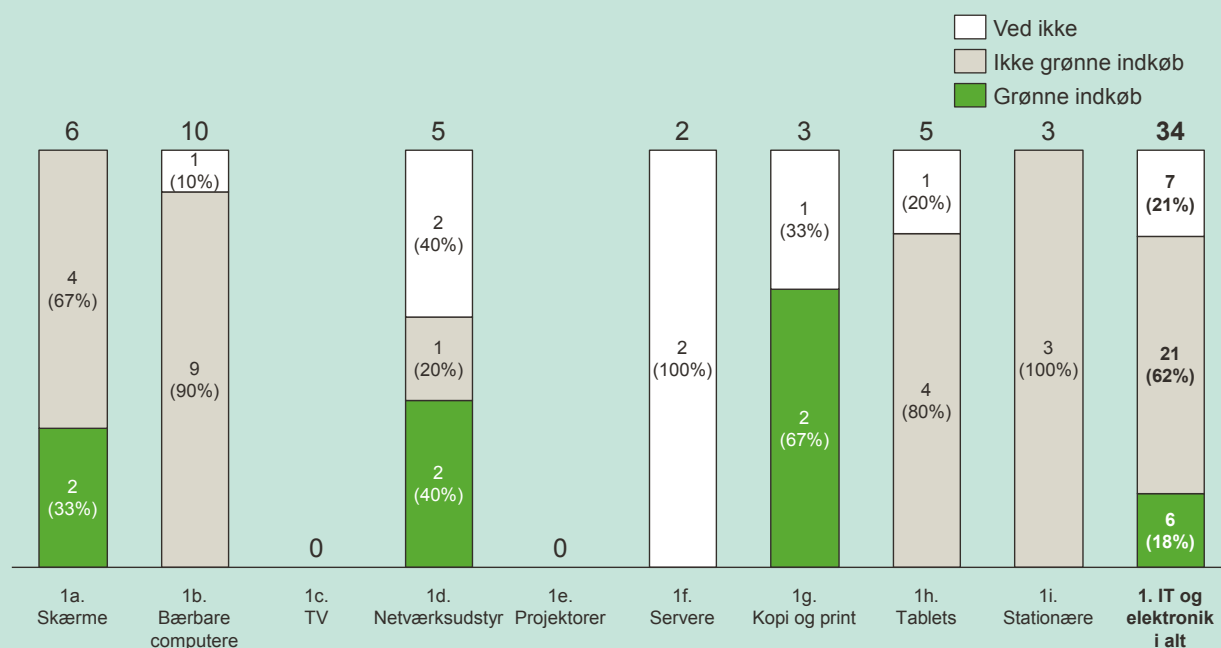
Dette afsnit viser, hvordan de grønne indkøb fordeler sig på tværs af de ni produktgrupper, herunder også på subproduktniveau. Nedenfor er vist status for de 9 produktkategorier, der i det efterfølgende vil blive delt op på subproduktniveau.

FIGUR 6
ANDEL AF GRØNNE INDKØB FORDELT PÅ PRODUKTNIVEAU

Som det ses, er der stor spredning blandt produktkategorierne, i forhold til hvor der er gennemført flest grønne indkøb. I en enkelt produktkategori, Vej og Park, er ingen indkøb grønne, og modsat er det ene monitorerede indkøb af papir grønt.

I det følgende fremstilles data på subproduktniveau.

FIGUR 7
ANDEL AF GRØNNE INDKØB, IT OG ELEKTRONIK (N=34) – SUBPRODUKTNIVEAU

Samlet for produktkategorien "It og elektronik" er der 6 grønne indkøb ud af 34.

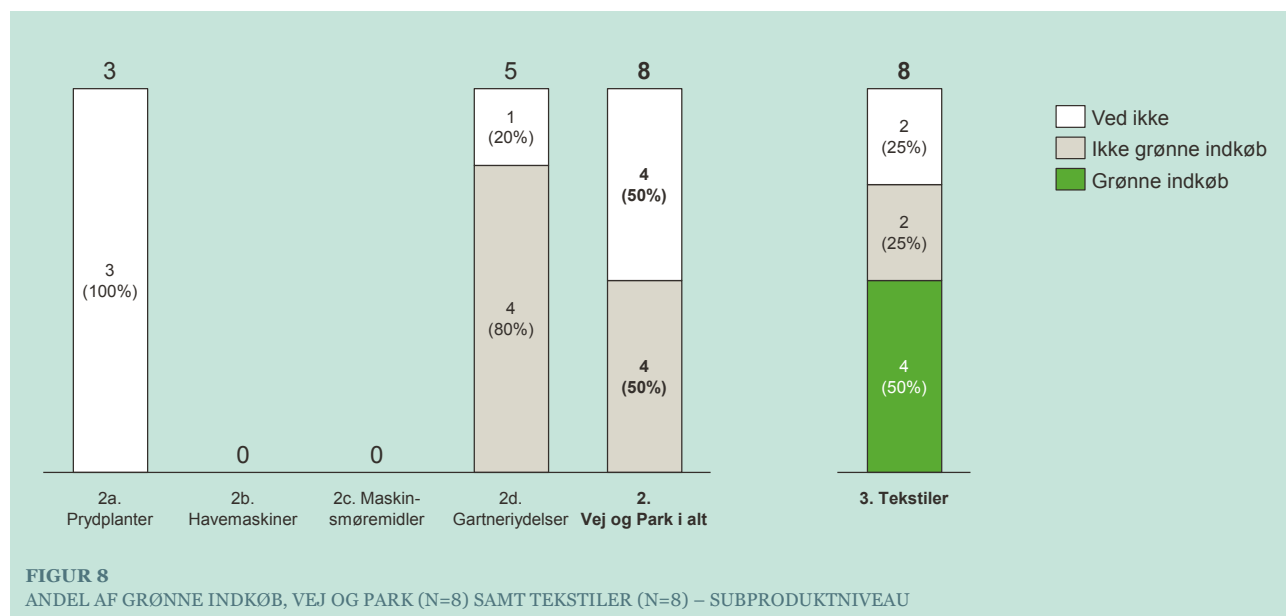
Produktkategorien er kendetegnet ved, at der for flere af subprodukterne som eneste krav er en henvisning til kriterierne i Energistyrelsens indkøbsanbefalinger. Dette gælder for: Tv, netværksudstyr, servere og kopi og print. For disse subprodukter er der i halvdelen af udbuddene, 5

ud af 10, svaret "ved ikke". Statens institutioner er ifølge cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner forpligtiget til at købe energieffektive produkter, fx ved at følge Energistyrelsens indkøbsanbefalinger, og regionerne og kommunerne har indgået aftaler med Klima-, Energi- og Bygningsministeriet om at anvende anbefalingerne i forbindelse med indkøb af energiforbrugende produkter. På trods af disse forpligtigelser ser det ud til, at anbefalingernes anvendelse ikke er slået helt igennem.

For skærme er et af kriterierne, at der kan leveres reservedele mindst tre år efter ophør af produktion. En kommunal udbudskonsulent oplyste, at dette krav ikke var relevant, da skærme generelt ikke har så lang levetid i kommunen. Respondenten fremhævede, at det er vigtigt, at kriterierne følger de behov, der findes i markedet og ikke er overflødige.

En anden respondent havde valgt ikke at henvise til Energistyrelsens indkøbsanbefalinger, men havde i stedet stillet krav til, at de udbudte kopimaskiner skulle leve op til kravene i en af følgende mærkningsordninger: Det nordiske svanemærke, Blomsten eller Blaue Engel. Derudover skulle de tilbudte maskiner være fremstillet uden brug af CFC og HCFC og overholde RHOS-direktivet. Hertil kom der en lang række yderligere krav. I dette tilfælde har udbyderen overvejet og undersøgt, hvilke grønne krav der kan stilles. Kravene, der er stillet, dækker fint Energistyrelsens anbefalinger og går endda videre, men da de stillede krav er anderledes end dem, der er efterspurgt i undersøgelsen, er det pågældende udbud kategoriseret som ikke-grønt.

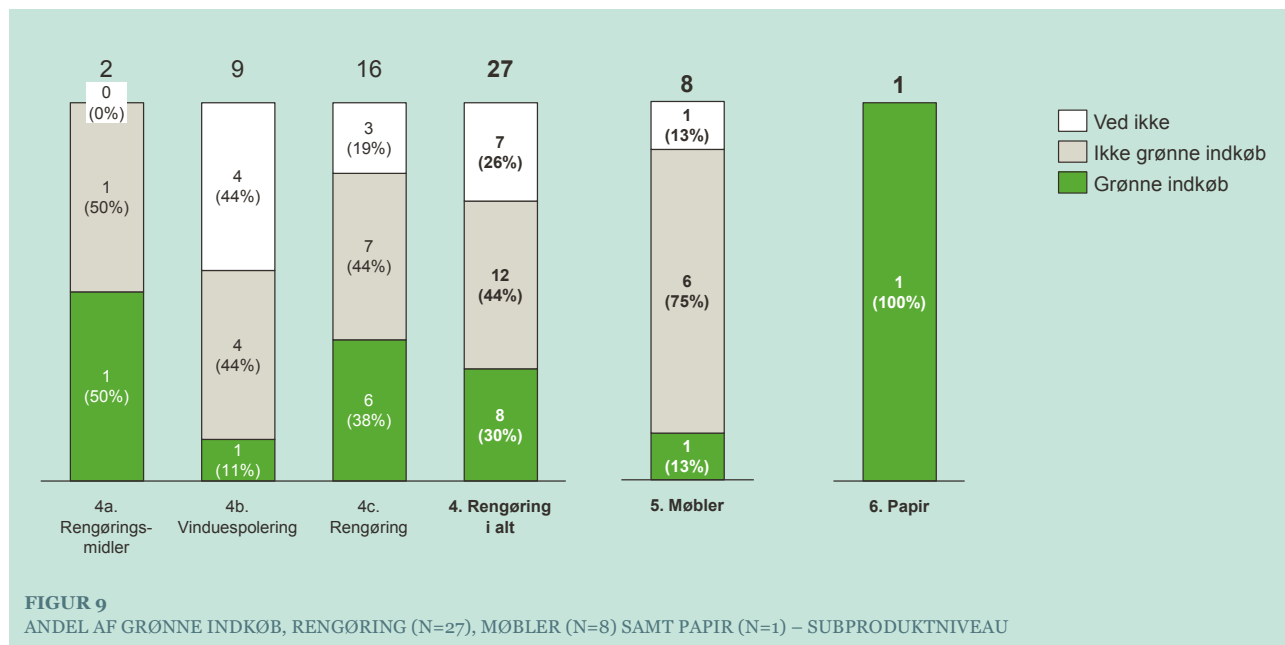
Det bør derfor overvejes i forbindelse med senere monitorering af grønne indkøb at give mulighed for både at svare på anvendelse af konkrete kriterier, men også anvendelse af miljømærker inden for alle de produktkategorier, hvor der er miljømærker. Et kryds ved anvendelse af miljømærker vil så også tælle med som grønnt indkøb.

For kategorien "Vej og Park" er der ikke gennemført nogen grønne indkøb blandt de otte indkøb, der indgår i undersøgelsen.

Ved indkøb af tekstiler er 50% af de monitorerede indkøb grønne. For dette område bliver der bl.a. stillet krav til kriterierne bag miljømærkerne Svanen eller Blomsten, og et indkøb tæller som grønt, hvis der i udbuddet er stillet krav til et af miljømærkerne, hvilket netop er tilfældet for de fire indkøb, der er grønne. Tekstiler indeholder ikke subprodukter, hvorfor det alene er totalen for produktgruppen, der er angivet.

Blandt de interviewede udbydere af tekstiler er det opfattelsen, at de grønne kriterier, som det anbefales at stille, er meget specifikke og tekniske. Respondenterne følte sig ikke i stand til at benytte så tekniske kriterier. En respondent udtalte, at pågældende ikke havde nogen viden om de tekniske kemiske betegnelser, der bliver brugt i kriterierne (fx produktets indhold af arylaminer), og at han derfor ikke ville bruge sådanne kriterier som krav i udbud. Ved udbud af tekstiler lånte denne respondent ofte udbudsmateriale fra andre kommuner og mente ikke at have mulighed for at sætte sig så dybt ind i de tekniske kriterier, at han fandt det muligt at bruge dem i et udbud.

Produktkategorien ”Rengøring” er blandt de kategorier med flest grønne indkøb (30% i alt). Dette skyldes ifølge to af respondenterne, at grønne krav på dette område er standard og allerede en fast del af rengøringsprodukterne, og at markedet for rengøringsprodukter generelt er modent i forhold til grønne kriterier. Under rengøringsprodukter og rengøring har det ligesom for tekstiler været muligt at skrive, at man har brugt kriterierne bag miljømærkerne Blomsten og Svanen. Der, hvor der er stillet krav til et af miljømærkerne, tæller udbuddet med som grønt.

Som det fremgår af bilag 5, er der flere kriterier, som udbyderne ikke finder relevante for rengøringsmidler og rengøring. Dette gælder bl.a. forbud mod spraydåser eller flasker med drivgasser, maksimale værdier for anbefalede doseringer og forbud mod indhold af fosfor. Dette kan tyde på, at disse kriterier allerede er en del af markedet, hvorfor det ikke er relevant at stille krav hertil, eller at de bliver dækket af miljømærkerne, som beskrevet i nedenstående case.

Case – Blomsten og Svanen

Hos en selvejende institution, der har gennemført udbud af rengøringsmidler, bliver der altid stillet krav til, at produkterne skal have enten Blomsten eller Svanen. Da alle større leverandører af rengøringsmidler allerede har enten Blomsten eller Svanen, opleves det ikke som en hindring eller udfordring at stille krav til dette.

Her fandt man også miljømærkerne lettere at bruge, da det ikke er nødvendigt at forholde sig til de mange specifikke grønne krav. Ved blot at stille krav til opfyldelse af kriterierne i et af miljømærkerne mente respondenterne, at man var godt dækket ind og så det som en stor fordel, at kontrollen med rengøringsprodukternes miljøegenskaber var lagt over til enten Svanen eller Blomsten.

Ved at lægge sig op af miljømærkerne blev det for respondenterne heller ikke nødvendigt konstant at holde sig opdateret med markedets udvikling, og dermed hvilke kriterier det ikke længere er relevant at stille. Blandt andet gav det ifølge respondenterne ikke mening at stille krav til spraydåser med drivgasser, da produkter med drivgasser ikke længere bliver brugt.

For møbler er det kun et enkelt indkøb ud af otte (13%), der er grønt. Kravene til møbler dækker mange forskellige typer af møbler, afhængigt af om møblerne indeholder træ eller plastdele, eller om det er relevant at stille krav til energiforbrug for fx hæve-/sænkeborde. Det kan derfor være vanskeligt at stille de rigtige krav til møblerne, hvis man på forhånd ikke er klar over, hvilke materialer der indgår i produktet.

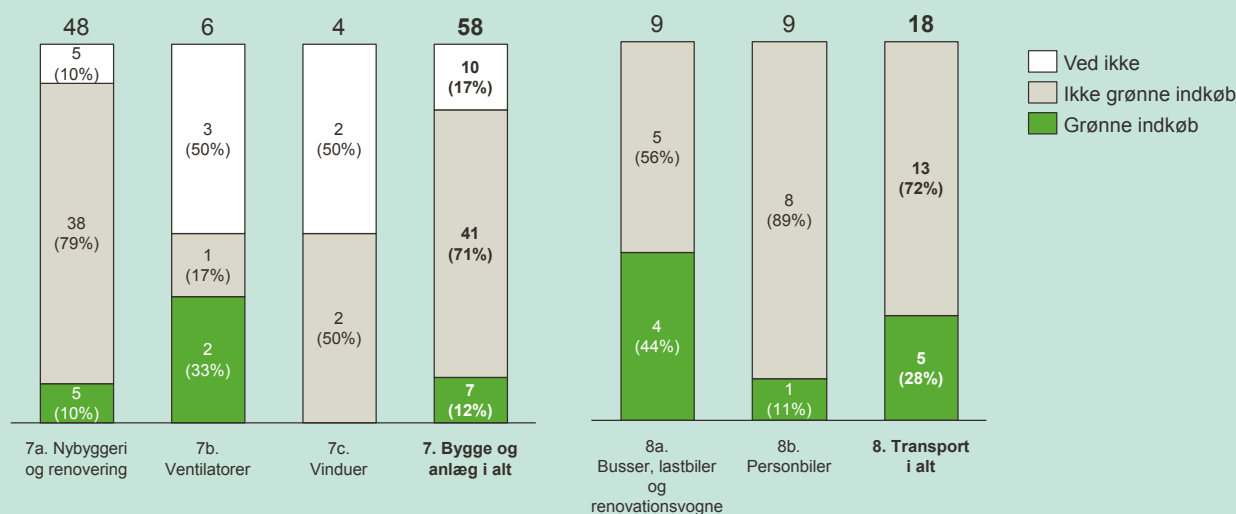
I forbindelse med et udbud af skolemøbler benyttede en kommunal udbudskonsulent sig af den europæiske EN-standard for netop skolemøbler. Udbudskonsulenten kendte ikke til de kriterier, der findes på "Den Ansvarlige Indkøber", men mente, at kriterierne i EN-standardens var tilstrækkelige og stillede ikke andre krav. Da denne standard ikke indeholder miljøkriterier og ikke er blandt de kriterier, der indgår i undersøgelsens spørgeskema, faldt indkøbet ud som "ikke grønt".

Case – Krav til hæve-/sænkeborde

En udbudskonsulent i en mindre kommune forklarede, at han, ved gennemførelse af et udbud på hæve-/sænkeborde, gerne ville stille grønne krav til alle dele af produktet. Respondenten havde ikke tidligere gennemført et lignende udbud og måtte derfor overveje, hvilke grønne krav han med fordel kunne stille i udbuddet.

Han endte med at stille krav til træ i bordet og til elforbrug. Han tænkte ikke over, at han kunne stille krav til plastdele eller lim. Det gennemførte udbud faldt derfor ud som "ikke grønt". Respondenten kendte ikke til "Den Ansvarlige Indkøber".

I undersøgelsen er der kun en enkelt respondent, der har gennemført et udbud af papir. For papir er der blot et enkelt krav, der skal stilles, hvilket det også er blevet i det pågældende tilfælde.

FIGUR 10
ANDEL AF GRØNNE INDKØB, BYGGE OG ANLÆG (N=58) SAMT TRANSPORT (N=18) – SUBPRODUKTNIVEAU

Bygge og anlæg er den produktkategori med flest udbud i undersøgelsen. Syv indkøb (12%) ud af 58 er grønne.

Det er særligt inden for Nybyggeri og renovering, at der er gennemført udbud, og her er det 5 ud af 48 (10%), der er grønne. Denne produktkategori er kendetegnet ved, at det ofte er eksterne enheder (entreprenører og lign.), der gennemfører udbuddet, hvilket kan skyldes, at der er tale om et indkøbsområde, der adskiller sig fra de andre produktgrupper i denne undersøgelse. Bygge- og anlægsprojekter er ofte særligt komplicerede, hvilket kan have betydning for de krav, der stilles.

Der er flere respondenter, der har nævnt, at lige netop kriterierne for nybyggeri ofte ikke er relevante for deres indkøb, hvilket kan være grund til, at så få er grønne. En projektleder fra et varmekværk bemærkede, at det, for lægning af nye fjernvarmerør, ikke var muligt at stille nogle af de krav, der blev spurgt ind til i spørgeskemaet, da der ved sådan et byggeri ikke tages højde for energiklasser, indgår træ i konstruktionen eller anvendes vandspareteknologi, som blot er nogle af kriterierne for subproduktgruppen ”Nybyggeri og renovering”. Respondenten havde derfor svaret ”ikke relevant” til samtlige kriterier, og indkøbet tæller derfor med som ikke grønt.

For ventilatorer, hvor to ud af seks (33%) indkøb er grønne, er der kun et enkelt krav, der skal opfyldes, hvilket er en henvisning til Energistyrelsens indkøbsvejledning.

Case – Energivenligt nybyggeri

I en sjællandsk kommune har man som politik altid at opføre nybyggeri, der er mindst én energiklasse bedre end den gældende norm. Det er dog også altid et spørgsmål om økonomi, og de totaløkonomiske omkostningsberegninger, der er udarbejdet i kommunen, har vist, at det eksempelvis ikke kan betale sig at bygge nul-energibyggeri. Grønnere bygninger er lig med højere kvadratmeterpris, og det er derfor en politisk beslutning, hvis man ønsker nul-energibyggerier.

Udbud af byggeri og anlægsprojekter er ofte meget kompliceret, hvorfor de ordregivende myndigheder benytter rådgivere til at gennemføre udbuddet. Hos kommunen er man kun ansvarlig for de overordnede krav til arkitekt eller entreprenør, som så er dem, der stiller de tekniske krav og gennemfører udbuddet. Det betyder, at selve den tekniske kravspecifikation, herunder grønne krav, sker hos den eksterne rådgiver, der kun stiller de grønne krav, der er blevet pålagt af kunden, hvilket i dette tilfælde er kommunen.

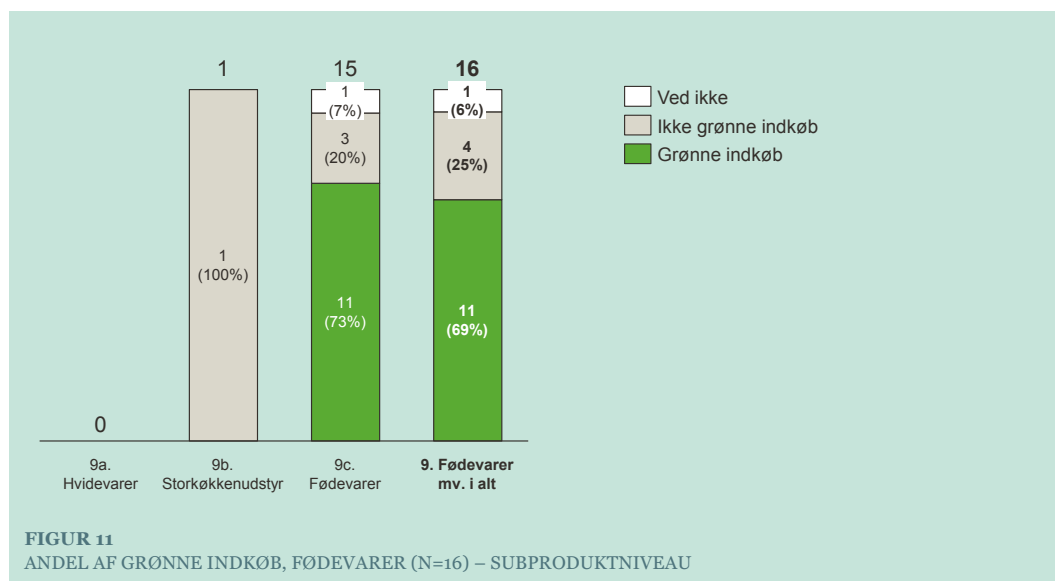
I samspillet mellem myndighed og udbudsudførende rådgiver kan det konkrete ansvar for at stille grønne krav gå tabt. Kommunen mener, at det er rådgiveren, der er ansvarlig for at stille de tekniske krav, herunder grønne krav, og rådgiveren argumenterer, at de stiller de krav, som de bliver pålagt af kommunen.

Produktkategorien ”Transport” dækker over indkøb af busser, lastbiler og renovationsvogne samt personbiler. Samlet for produktkategorien er der gennemført 18 indkøb, hvoraf fem (28%) er grønne. Inden for busser, lastbiler og renovationsvogne er det 4 ud af 9 indkøb, der er grønne, svarende til 44%.

Inden for transport er respondenterne blevet spurgt til, om de har fulgt Trafikstyrelsens anbefalinger for indkøb af køretøjer. En ansvarlig for indkøb i et offentligt ejet selskab med fokus på buskørsel fortæller, at de, ved indkøb af nye busser, altid sætter krav til, at busserne har den højeste euronorm¹⁰ og altid én højere end lovgivningen. Hos det pågældende selskab har man ikke benyttet anbefalingerne fra Trafikstyrelsen. Men da der er fokuseret på driftsøkonomi som en væsentlig

¹⁰ Euronormerne er en række EU-regelsæt, der fastlægger grænseværdierne for, hvor meget kulilte, nitrogenoxider, kulbrinte og partikler køretøjer må udlede. Den seneste euronorm 6 er fra 2014.

parameter for indkøbet af busser, har det medført, at miljøhensyn indirekte tilgodeses. Det skyldes, at ønsket om god driftsøkonomi betyder, at køretøjerne skal kunne køre langt per liter brændstof, hvilket igen medfører mindre CO²-udledning. Denne form for overvejelser har altså også positive effekter for bæredygtigheden, men er i denne undersøgelse ikke defineret som et grønt indkøb.

Den sidste produktkategori ”Fødevarer” er repræsenteret ved 16 indkøb, hvoraf 11 (69%) er grønne, hvilket er næstflest efter ”Papir”, hvor der dog kun blev gennemført ét indkøb.

Subproduktet ”Fødevarer” har 73% grønne indkøb, hvilket kan skyldes, at der kun bliver spurgt ind til et enkelt krav, nemlig at der skal være stillet krav til en andel af økologisk producerede produkter. For flere udbydere er dette et standardkrav. Herudover må det formodes at øge andelen af bæredygtige indkøb, at det ikke er specificeret, hvor stor en andel der skal være økologisk.

En anden grund til den høje andel af grønne indkøb i denne produktkategori kan skyldes, at markedet for fødevarer generelt er modent i forhold til grønne kriterier. To af undersøgelsens interviewrespondenter understøtter dette perspektiv og forklarer, at økologisk producerede fødevarer er udbredt og standard på markedet. Det er således lettilgængeligt på markedet, og alle leverandører kan efterleve krav om økologi.

Case – Grøn kantineordning

Ved udbud af en kantineordning valgte en statslig udbyder, udover de krav, der var på ”Den Ansvarlige Indkøber”, at stille en række alternative krav, hvoraf flere var grønne.

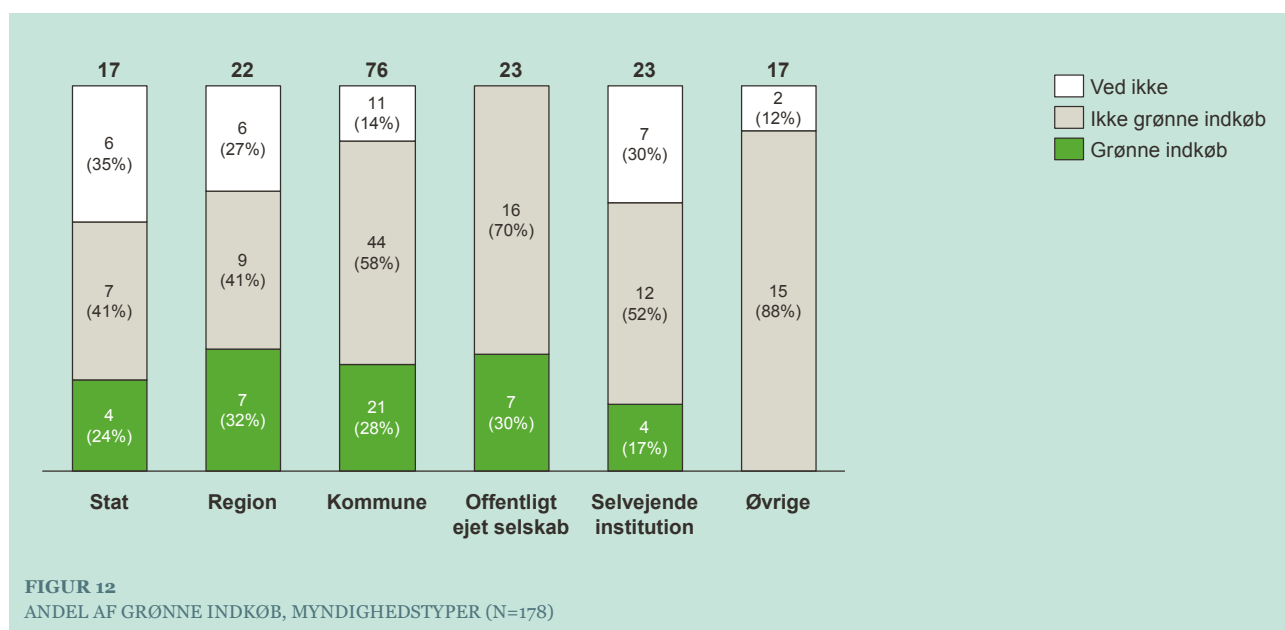
Udover krav til en andel af økologisk producerede produkter blev der stillet krav til, at leverandøren inden for en tidsperiode skulle opnå en certificering. En vis del af maden skulle være nøglehulsmærket, og der blev stillet krav om reduceret madspild, forbud mod engangsemballage og kildesortering af affald. Endelig indgik andelen af selv fabrikeret mad som en parameter i bedømmelsen af tilbuddet.

På trods af alle disse krav lykkedes det alligevel at modtage tilbud på udbuddet, og som opfølgning skulle leverandøren senest tre måneder efter kontraktunderskrivelse indsende kopi af ansøgning om certificering efter det økologiske spisemærke fra Fødearestyrelsen. Dette var ifølge respondenterne en fordel, da kontrollen dermed blev lagt over på en uvildig tredje part.

3.3 Myndigheder

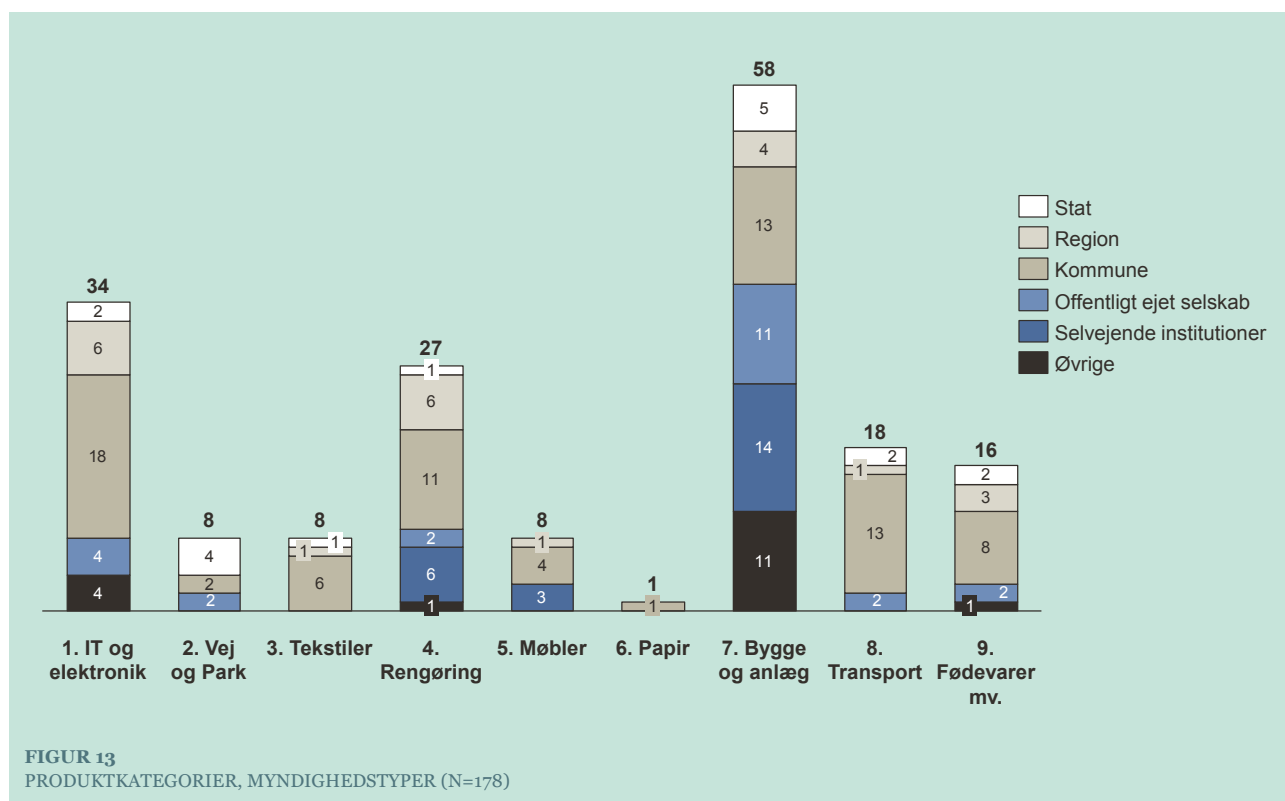
I dette afsnit analyseres fordelingen af grønne indkøb på forskellige myndighedstyper. De seks myndighedstyper er følgende:

- Stat
- Region
- Kommune
- Offentligt ejede selskaber, der eksempelvis dækker over offentligt ejede forsyningsselskaber eller SKI
- Selvejende institutioner (dækker typisk over institutioner på undervisnings-, kultur- eller socialområdet, dvs. eksempelvis universiteter, skoler, museer, teatre eller sociale institutioner)
- "Øvrige", der her udgøres af hovedsageligt boligselskaber og boligforeninger og i mindre grad varmeværker. I bilag 3 findes en oversigt over respondenternes egne betegnelser for myndighedstypen "Øvrige".

Andelen af grønne indkøb fordeler sig nogenlunde lige blandt stat, regioner, kommuner og offentligt ejede selskaber, mens den er noget lavere for selvejende institutioner. Respondenter, der har kategoriseret sig som "øvrige", har ikke gennemført nogen grønne indkøb.

En væsentlig faktor for at stille grønne krav i udbud er den økonomiske volumen i udbuddet, der gør det muligt at påvirke markedet, uden at det har store konsekvenser for prisen. Gennem indkøbsfællesskaber bliver den økonomiske volumen større for de udbudte rammeaftaler, og det er muligt at stille flere grønne krav til leverandørerne. SKI og Statens Indkøb udbyder meget store rammeaftaler og kan derfor have lettere ved at stille ambitiøse miljøkrav, uden at det influerer prisen. Ovenstående betragtninger har det dog ikke været muligt at bekræfte eller afkræfte gennem undersøgelsens resultater.

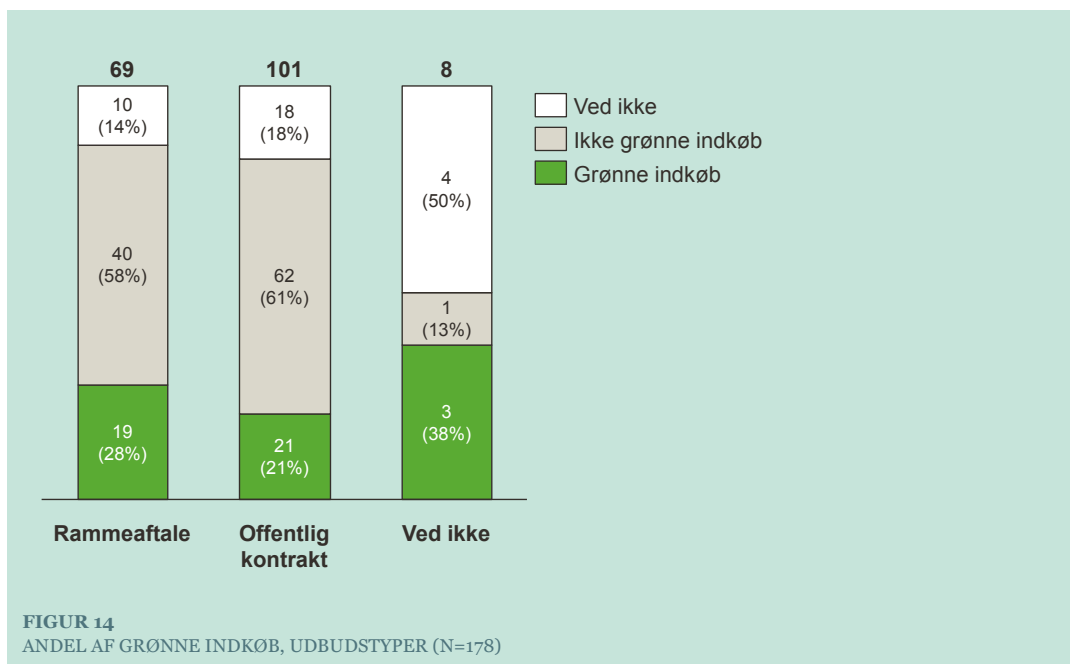
Figur 13 viser, hvilke myndighedstyper der i undersøgelsen står bag indkøb af de forskellige produktkategorier. Det er her værdt at bemærke, at der særligt inden for produktkategorien ”Bygge og anlæg” er stor spredning blandt myndighederne. Offentligt ejede selskaber, selvejende institutioner og øvrige står her for 62% af udbuddene, på trods af at de tilsammen kun udgør 41% af undersøgelsens respondenter. Udbud af ”Bygge og anlæg” er ligeledes hovedproduktkategorien for disse tre myndigheders typer og udgør hhv. 47% (offentligt ejede selskaber), 61% (selvejende institutioner) og 64% (øvrige) af den samlede mængde af udbud. I modsætning er det 29% for stat, 18% for regioner og 17% for kommuner.

Der lader således til at være en sammenhæng mellem antallet af grønne indkøb for ”Bygge og anlæg” og myndighedstype. Myndighedstypen ”Øvrige” dækker som nævnt hovedsageligt over boligselskaber og boligforeninger, og undersøgelsens resultat indikerer, at disse ikke har grønne politikker og strategier på området.

Ifølge en respondent, der repræsenterede et almennyttigt boligselskab og myndighedstypen ”Øvrige”, er det typisk private aktører, der bistår de offentlige organisationer med gennemførelse af udbud. Disse private aktører stiller kun de grønne krav, som de er blevet pålagt af deres kunder, og har derfor ikke overblik over alle de grønne krav, som det bliver anbefalet offentlige myndigheder at benytte. Der kan her være tale om, at ansvaret for at stille de relevante grønne krav ved udbud af bygge- og anlægsprojekter forsvinder mellem ordregiver og rådgiver, hvilket resulterer i, at der ikke bliver stillet grønne krav.

3.4 Udbudstyper

Der er i undersøgelsen spurgt ind til, hvilke udbudstyper der er benyttet i forbindelse med de monitorerede indkøb. Det er ønsket at analysere, om der er forskel i grønne krav, afhængigt af om der er udbudt en rammeaftale eller en offentlig kontrakt.

Som det ses af Figur 14 er der ikke stor forskel på rammeaftaler og offentlige kontrakter i forhold til at stille grønne krav i udbuddet. Analysens respondenter har således også givet udtryk for, at der er fordele og ulemper forbundet med begge udbudstyper.

Rammeaftaler har typisk en stor økonomisk volumen og løber over flere år. Det giver mulighed for at stille flere grønne krav, da det stadig er attraktivt for leverandørerne at deltage i udbuddet og tilbyde lave priser. Omvendt fortæller flere af undersøgelsens respondenter, at det med rammeaftaler kan være kompliceret at stille specifikke og konkrete grønne krav, da rammeaftalerne kan omfatte mange forskellige produkter eller være på specifikke produkter, men uden et kendt antal af produkter, der kan købes på rammeaftalen. Det betyder ifølge undersøgelsens respondenter, at kravene i en rammeaftale skal være fleksible, således at de er tilpasset en bred vifte af forskellige produkter (fx computere, hvor nogen skal være "grønne", mens der til andre ikke stilles samme grønne krav), og tilgodese, at man på forhånd ikke ved, hvor stort et træk der vil være på rammeaftalen over dens levetid. Dette står i modsætning til offentlige kontrakter, hvor man som oftest ved præcis, hvilken vare, ydelse eller byggeri man ønsker at indkøbe.

Offentlige kontrakter gør det muligt at stille meget præcise krav til genstanden, ligesom det kan være lettere at følge op på, om de grønne krav bliver efterlevet, da de er målrettet et enkelt indkøb. Ved mindre offentlige kontrakter kan det dog være svært at stille grønne krav, som nogle (5 ud af 24) udbydere har givet udtryk for, da det kan betyde, at det ikke er muligt at tiltrække nok leverandører til udbuddet, da det ikke er attraktivt nok, eller at prisen bliver højere, da leverandørerne tillægger ekstraomkostningerne ved at efterleve de grønne krav.

Case – Tværkommunale rammeaftaler

En respondent fortalte, at det, ved store tværkommunale rammeaftaler gennemført gennem indkøbsfællesskaber, ofte var svært at sætte specifikke grønne kriterier, da de forskellige kommuner har hver deres holdning til miljø.

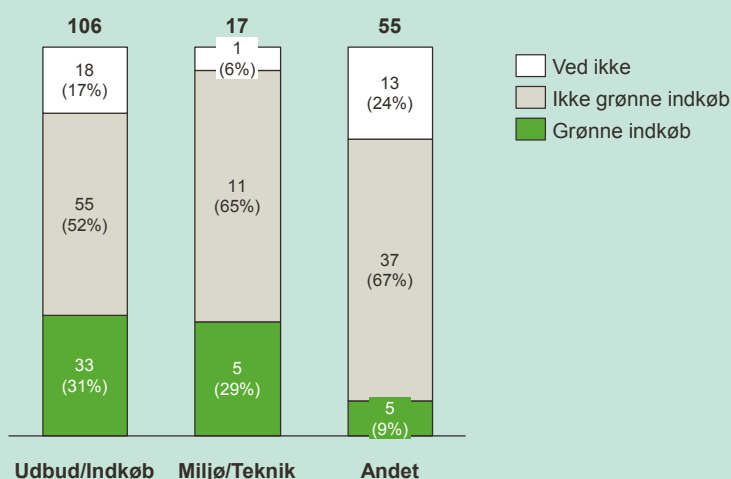
Det betyder, at der skal skabes et kompromis, hvor det hverken bliver de miljømæssigt mest eller mindst ambitiøse kommuner, der dominerer. Dette kan, ifølge respondenterne, være problematisk, særligt da nogle kommuner, som grønne partnerskabskommuner¹¹, er forpligtigede til at følge fælles konkrete indkøbsmål. I nogle tilfælde betyder det, at rammeaftaler bliver delt op i geografiske delaftaler med forskellige grønne krav. En kommunal udbudskonsulent forklarede, at han løbende har oplevet, at det lokale indkøbsfællesskab har delt udbud op i delaftaler afhængigt af de grønne krav, som de medvirkende kommuner ønskede at stille i forbindelse med et udbud på it og elektronik.

I forbindelse med SKI-rammeaftaler gælder det på samme måde, at det skal være muligt for kommuner, der prioriterer bæredygtige indkøb forskelligt, at deltage. Her vil rammeaftalerne således omfatte både produkter, hvortil der er stillet grønne krav og produkter, hvor der ikke er stillet nær så mange grønne krav.

3.5 Indkøbsorganisation

Der er i spørgeskemaet spurgt ind til respondenternes placering i organisationerne med henblik på at undersøge, om det har betydning for grønne indkøb, om udbyderen er placeret et af følgende steder:

- En central indkøbs-/udbudsenhed (en central enhed, der er ansvarlig for at gennemføre en bred vifte af myndighedens udbud og indkøb)
- En miljø-/teknikenhed (en fagteknisk enhed, der bl.a. gennemfører udbud af bygge- og anlægsprojekter, vedligehold af arealer, renovation m.m.)
- Et andet sted i organisationen (denne kategori dækker en meget bred vifte af roller dækkende over fx byggetekniske afdelinger og rådgivende ingeniører). I bilag 4 findes en oversigt over respondenternes egne betegnelser for placering i organisationen under svarmuligheden "Andet".

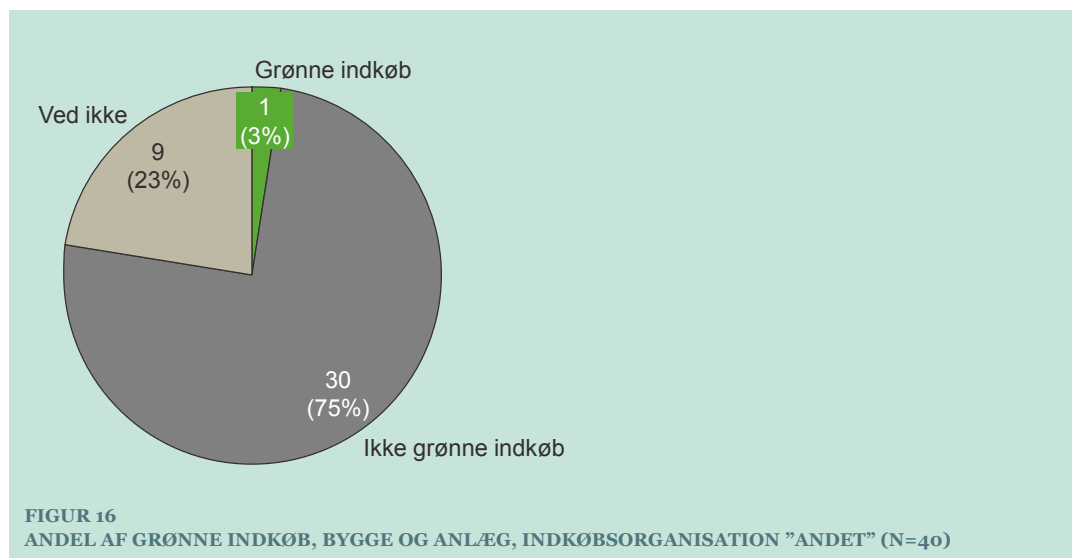
FIGUR 15
ANDEL AF GRØNNE INDKØB, INDKØBSORGANISATION (N=178)

¹¹ Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb er et samarbejde mellem offentlige organisationer, der ønsker at gøre en indsats for miljøet gennem indkøb. Organisationerne kan ses på <http://www.gronneindkob.dk/partnere/>

Udbudskonsulenter i Udbud/Indkøb køber grønt ind i marginalt højere grad end udbydere i Miljø/Teknik (hhv. 31% mod 29%).

Det er svært at konkludere, hvilken betydning for inklusion af grønne krav i udbuddet det har, at udbuddene bliver gennemført i en central udbuds-/indkøbsafdeling. Udbudskonsulenter, der sidder i disse centrale enheder, peger på, at det er en fordel, at kompetencerne er samlet her, da det gør det lettere at stille de bedste og mest relevante krav, da der i enhederne er samlet viden om markedet, og da udbudskonsulenterne kan trække på deres netværk af kolleger og leverandører i forhold til at identificere de rigtige krav. Omvendt viser undersøgelsen, at andelen af grønne indkøb mere eller mindre er den samme for indkøb gennemført af udbydere placeret i en miljø-/teknikenhed. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at miljø-/teknikenhederne har en høj andel af udbud inden for Bygge og anlæg (12 ud af 17), som er en produktkategori, hvor udbydere generelt sjældent stiller relevante grønne krav. Således er det alene 12% af udbuddene inden for denne produktkategori, der er grønne. Når disse udbud gennemføres af miljø-/teknikafdelinger øges denne andel til 25% (3 ud af 12)

Kategorien "Andet" dækker her over alt fra kommunikationsafdeling til direktør for eget konsulentfirma. Disse enheder udbyder primært opgaver under Bygge og anlæg. Ses der isoleret på andelen af grønne udbud inden for Bygge og anlæg, hvor udbudskonsulenten er ansat i en øvrig enhed, er kun 1 ud af 40 udbud grønne (svarende til 3%).

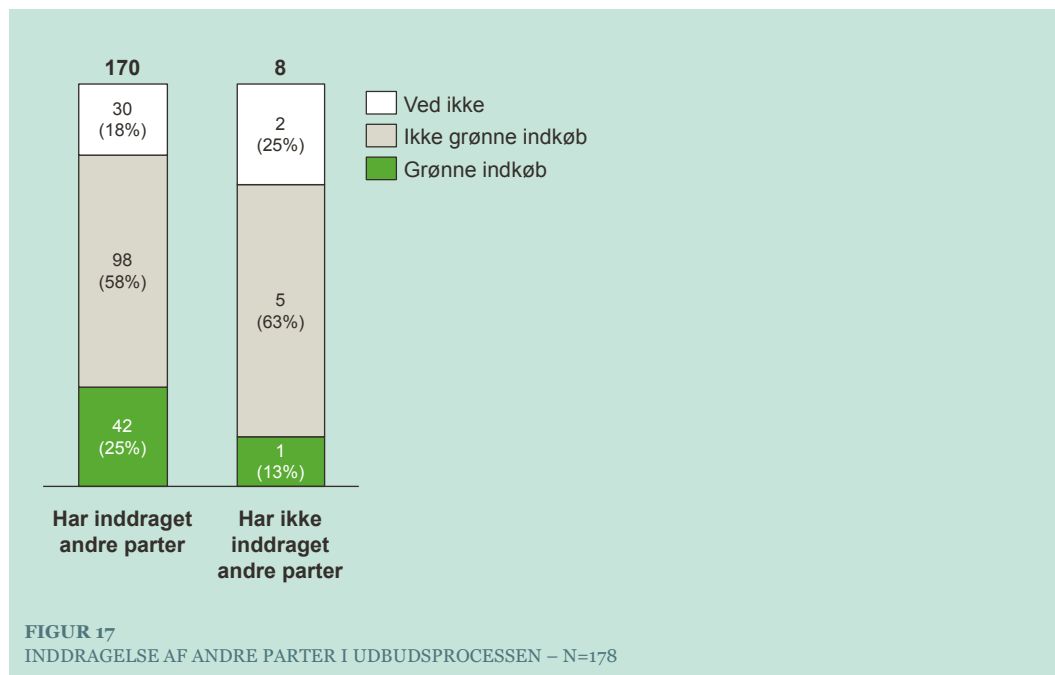

Endelig er 36 ud af 55 indkøb under kategorien "Andet" gennemført af andre udbydere for myndighedstyperne "offentligt ejede selskaber", "selvejende institutioner" og "øvrige", og noget tyder på, at denne type af udbydere bruger grønne kriterier på en anden måde end kommuner, regioner og stat. En respondent, der repræsenterer kategorien "Andet", fortalte i et interview, at hun så sig selv som leverandør til regionen og derfor fulgte de krav, der kom herfra. Da der her ikke var stort fokus på bæredygtige krav, var det ikke noget, hun selv opsøgte, når der skulle gennemføres indkøb.

3.6 Udbudsproces

Dette afsnit omhandler udbudsprocessen. Det vil her sige, hvordan der i udbudsprocessen stilles grønne krav, hvordan der indhentes information om grønne krav, der kan bruges i udbuddet, og hvordan andre parter bliver inddraget i udbudsprocessen.

I undersøgelsens spørgeskema og i de kvalitative interviews er der blevet spurgt ind til disse forhold. Indkøbsprocessen indgår i analysen, fordi den kan have betydning for, i hvilket omfang myndigheden stiller grønne krav.

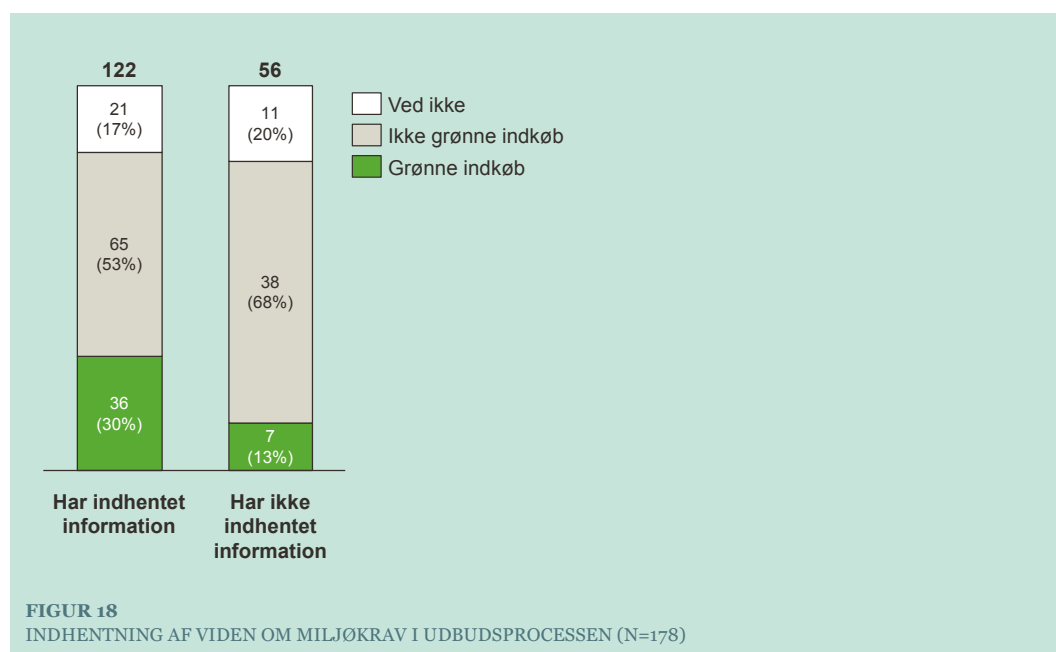
Ovenstående figur viser, at der i 170 af de 178 indkøb er inddraget andre parter i udbudsprocessen. Det fremgår endvidere, at det synes at have mærkbar betydning for omfanget af grønne indkøb, at andre parter bliver inddraget. I alt 25% af de indkøb, der har inddraget andre parter, er grønne mod 13% af de indkøb, hvor der ikke er inddraget andre parter.

Det er hovedsageligt andre enheder i organisationen, der bliver inddraget i udbudsprocessen (92 gange), hvilket bliver bekræftet af flere respondenter igennem interviews. I en kommune bliver der ved alle større udbud nedsat en arbejdsgruppe på tværs af kommunen, hvor der deltager en udbudsspecialist og en fagspecialist, for på den måde at sikre, at der både bliver taget højde for det fagspecifikke og det udbudstekniske i kravsificeringen.

I flere udbud (33) er leverandørerne blevet involveret i processen, og som en respondent fortæller, giver det god mening at holde kontakt med leverandørerne, da det ofte er dem, der ved mest om, hvordan markedet udvikler sig. Leverandørerne bliver ikke involveret i, hvilke krav der skal stilles, men kan bidrage med information om, hvilke kriterier der er standard på markedet, hvilke der er forældede, og hvilke kriterier der vil være for ambitiøse til, at markedet kan levere på det.

Derudover er der i flere tilfælde (44) blevet inddraget "andre" parter. Denne kategori dækker over hovedsageligt bygherrerådgivning ved bygge- og anlægsudbud og eksterne udbudskonsulenter for bl.a. udbud af rengøring og fødevarer. En respondent har i et interview forklaret, at myndigheden kun gennemfører EU-udbud hver 5. år og derfor ikke har kompetencerne i organisationen, og der bliver derfor tilknyttet en ekstern konsulent til at gennemføre processen.

I undersøgelsen er der videre blevet spurgt ind til, hvorfra der bliver indhentet information om mulige miljøkrav til brug for udbuddet. Dette er relevant i forhold til at vurdere, om indhentning af viden om miljøkrav har betydning for omfanget af grønne indkøb, og generelt i forhold til om udbydere indhenter information.

Som det fremgår af resultaterne, bliver der i langt størstedelen af udbuddene (122 ud af 178, hvilket svarer til 69%) indhentet information om mulige miljøkrav. Det lader ligeledes til, at det har betydning for grønne indkøb, at der bliver indhentet information, idet der for disse udbud er 30% grønne indkøb mod 13% for de udbud, hvor der ikke er indhentet information. Kausaliteten mellem information og andel af grønne udbud er ikke helt klar, da det må formodes, at udbydere, der henter information om miljøkrav, som udgangspunkt er mere tilbøjelige til at stille miljøkrav end udbydere, der ikke indhenter denne information.

Information bliver indhentet fra flere forskellige steder, herunder EU's grønne indkøbskriterier (14 udbydere), "Den Ansvarlige Indkøber" (14 udbydere), Energistyrelsens indkøbsanbefalinger (13 udbydere) og fra Miljøstyrelsen (21 udbydere). De fleste af dem, der har indhentet information, har gjort det fra andre kilder (46 udbydere). Andre kilder dækker her over alt fra tidligere udbud, eksterne rådgivere til søgning på internettet.

I flere interviews har respondenterne fortalt, at de efterspørger steder, hvor de kan få information om grønne krav, der kan stilles i udbuddet, og at de ikke umiddelbart finder disse steder. I stedet bliver der indhentet information fra tidligere udbud, gennem kolleger og ved søgning på internettet. Det er sandsynligt, at udbredelse af kendskab til fx "Den Ansvarlige Indkøber" vil medføre, at der bliver flere, der indhenter information om miljøkrav.

I forhold til hvordan grønne krav bliver stillet i udbuddene, har interviews med respondenter vist, at der hovedsageligt er tale om mindstekrav. Det betyder, at de grønne krav, der bliver stillet som mindstekrav, altid vil blive del af kontrakten. Dette har stor betydning for udbudsprocessen, da det således ikke er muligt at omgå de grønne krav ved eksempelvis at tilbyde en lavere pris eller et tilbud, der på anden vis vil vinde udbuddet uden at inkludere de grønne kriterier. Det betyder også, at forskellen mellem at gennemføre denne analyse med udgangspunkt i udbudsmateriale, hhv. kontrakt, formindskes.

En af konsekvenserne ved, at grønne krav i langt de fleste tilfælde stilles som mindstekrav, er, at der ikke opfordres til nye og innovative grønne løsninger. Da leverandørerne ikke belønnes for mere, end der fremgår af mindstekravene, er der ikke umiddelbart incitament til at tilbyde løsninger med grønnere egenskaber end det, der fremgår af kravene. Det kan her anbefales at benytte en kombination af mindstekrav, tildelingskriterier og funktionskrav, da leverandørerne her vil blive belønnet for at være innovative og grønnere.

3.7 Drivkræfter og barrierer

Denne analyse viser, at der er generel velvilje til at stille grønne krav i de offentlige indkøb. Analysens respondenter oplever dog også, at der er flere barrierer, der gør det kompliceret at stille flere og bedre grønne krav, og som medfører, at der formentlig bliver stillet færre grønne krav, end der ellers ville være blevet.

7 af undersøgelsens kommunale udbudskonsulenter peger på, at en væsentlig barriere for grønne indkøb er, at det i højere grad prioriteres politisk at gennemføre omkostningsbevidste indkøb end grønne indkøb. En kommunal udbudskonsulent pegede på, at øget grønhed i indkøb forudsætter, at der gennem de kommunale indkøbsstrategier politisk besluttet, at der skal stilles flere og skrappe grønne krav, selvom det vil kunne medføre dyrere indkøb.

Flere respondenter har givet udtryk for et behov for at kunne henvise til særlige miljømærker, som fx Svanen og Blomsten. Dette giver flere fordele for udbyderne, bl.a. at det ikke bliver nødvendigt, i samme grad som nu, at sætte sig ind i tekniske miljøkriterier, hvilket vil blive håndteret af miljømærket. Herudover vil kontrollen med efterlevelsen af kriterierne bag miljømærkerne blive efterlevet af miljømærkerne selv, hvilket fjerner en stor kontrolbyrde fra de offentlige myndigheder.

Kontrol og opfølgning er netop en barriere, som flere af undersøgelsens respondenter har bemærket. At føre kontrol med de indkøbte produkters faktiske miljøegenskaber er ikke noget, myndighederne er i stand til, da det vil kræve mange ressourcer at gennemføre leverandørbesøg (ofte i udlandet), og fordi det ikke er kompetencer, som myndighederne besidder. Blandt respondenterne var der derfor stor opbakning til tredjepartsorganisationer, der står for kontrollen og evt. certificering som ved fx Blomsten, Svanen og lignende. En respondent foreslog endvidere en statslig myndighed, der var ansvarlig for kontrol af offentlige leverandører i forhold til grønne kriterier.

Endelig efterspørges der generelt information om, hvilke krav der med fordel kan stilles. Flere respondenter ønsker en informationskilde, hvor de kan finde kriterier, der direkte kan stilles som krav i udbuddet. Det er vigtigt for udbyderne, at kriterierne er relevante og tidssvarende og af en sådan karakter, at de ikke vil begrænse tilbudsgivningen eller ville kunne føre til eventuelle klager som følge af favorisering af bestemte produkter. "Den Ansvarlige Indkøber" tilbyder netop grønne kriterier direkte til at skrive ind i sit udbud, men blev først lanceret i slutningen af 2013, hvorfor kendskabet til denne side ikke er høj blandt respondenterne.

En gennemgang af respondenternes svar på spørgeskemaet viser, at der er nogle enkelte krav, der ofte bliver vurderet som ikke-relevante, fx garanti for reservedele til it-produkter (bilag 5). Udbyderne har i disse tilfælde ikke vurderet kravene relevante, hvilket er blevet bekræftet igennem interviews, hvor respondenter med kendskab til "Den Ansvarlige Indkøber" giver udtryk for, at få af kriterierne her ikke er aktuelle i forhold til det pågældende udbud¹².

Flere respondenter gav udtryk for, at de godt kunne tænke sig en økonomisk kobling til de grønne kriterier. Med andre ord, hvilken betydning vil det have for prisen på tilbuddet, hvis bestemte

¹² En komplet oversigt over kriteriernes anvendelse findes i bilag 5.

grønne krav bliver stillet i udbuddet. En stor del af de interviewede udbydere kendte ikke til "Den Ansvarlige Indkøber", der til en vis grad tilfredsstiller ovenstående behov. Idet de basiskrav, som er anvendt i denne undersøgelse, som udgangspunkt er fastsat, har de ikke indflydelse på prisniveau, og der foreligger derfor et arbejde i at udbrede kendskabet til redskabet.

4. Konklusion

Denne undersøgelse har haft til formål at undersøge andelen af grønne indkøb i Danmark på baggrund af udbud offentliggjort i 2013 for 9 produktgrupper. Et grønt indkøb er i denne sammenhæng defineret som et udbud, hvor der i et spørgeskema:

- Er svaret "ja" til alle kriterier, eller
- Er svaret "ja" til mindst ét kriterie og "ikke relevant" til resten, eller
- Er stillet krav til kriterierne i enten Blomsten eller Svanen (vedrører alene visse subprodukter)

Denne definition af grønne indkøb kræver, at udbyderne er bekendt med de kriterier, som er udarbejdet med udgangspunkt i EU's grønne indkøbskriterier og nationale vejledninger, og forudsætter, at udbyderne stiller alle relevante krav og ikke blot nogle af dem.

Undersøgelsens resultat er, at 24% af de 178 monitorerede indkøb er grønne efter denne definition. Derudover viser undersøgelsen, at der i 71% af udbuddene er stillet mindst ét grønt krav, hvilket indikerer, at der i et vist omfang er fokus på grønne indkøb hos hovedparten af de offentlige danske udbydere.

De grønne indkøb fordelt på produktkategorier viser, at der er produktkategorier, hvor det er lettere at stille grønne krav. Fødevarer, tekstiler og papir, hvor der i sidstnævnte dog kun er lavet ét udbud, har den højeste andel af grønne indkøb.

Undersøgelsen viser også, at der er produktkategorier, hvor markedet er mere modent end andre i forhold til at levere på grønne krav. Fire respondenter har i interviews peget på, at der, særligt inden for rengøring og fødevarer, er tale om mere grønne markeder, hvor det er standard at stille krav til bæredygtighed.

Omvendt er der produktkategorier, hvor undersøgelsen tyder på, at respondenterne enten ikke kender til kravene (it og elektronik, møbler og vej og park), finder kravene for tekniske (it og elektronik, hvor to interviewrespondenter har givet udtryk for dette), eller at der er tale om særlige produkter, hvor særlige omstændigheder gør sig gældende, og kravene derfor ikke anvendes (Bygge og anlæg).

Specielt for Bygge og anlæg er der tale om udbud, der er kendetegnet ved at være særligt komplicerede, og der bliver her ofte involveret eksterne rådgivere til at gennemføre udbuddet. Undersøgelsen peger på, at ansvaret for at stille grønne krav kan forsvinde i samspillet mellem myndigheden, der er bygherre, og den myndighed eller eksterne rådgiver, der gennemfører udbuddet. Undersøgelsen har vist, at der fra den ordregivende myndighed bliver henvist til, at det er den eksterne myndighed eller rådgiver, der står for kravspecificeringen, herunder grønne krav, mens der herfra lyder, at det er den ordregivende myndighed, der skal fremsætte de grønne krav, der skal med i udbuddet. At der netop er tale om et særligt kompliceret indkøbsområde, kan også være en del af forklaringen på, at der er så relativt få grønne indkøb her, da indkøbsprocessen her er anderledes. Komplexiteten medfører, at det er svært at få alle grønne krav med.

For Bygge og anlæg kan det på sigt være nødvendigt at overveje, hvordan der monitoreres på bygge- og anlægsudbud, da det netop er et anderledes indkøbsområde set i forhold til de resterende otte produktkategorier, hvilket gør sammenligningen på tværs af produktgrupper svær.

På tværs af myndighedstyper er niveauet for grønne indkøb nogenlunde lige blandt stat, region, kommune og offentligt ejede selskaber. I forhold til disse ligger selvejende institutioner lidt lavere, og det er kun øvrige myndigheder, som skiller sig særligt ud, da der her ikke bliver gennemført nogen grønne indkøb. Grunden til, at denne type af udbydere står særlig svagt kan skyldes, at det hovedsageligt her er eksterne rådgivere, der bistår de offentlige organisationer med gennemførelse af udbud, jf. ovenstående pointe om, at ansvaret for at stille grønne krav i sådanne relationer kan forsvinde. Samtidig er der her ofte tale om bygge- og anlægsopgaver.

I forhold til typen af udbud kan det på baggrund af undersøgelsens resultater konkluderes, at det ikke har nogen videre betydning for grønne indkøb, om der stilles grønne krav i forbindelse med en rammeaftale eller en offentlig kontrakt. Undersøgelsen har vist, at der er en række fordele og ulemper forbundet med såvel rammeaftaler som offentlige kontrakter, og resultaterne viser, at der bliver gennemført nogenlunde lige mange grønne indkøb for begge typer af udbud.

Det er ligeledes svært at konkludere, om det har nogen betydning, i hvilken enhed der gennemføres udbud. Undersøgelsen viser, at der bliver gennemført nogenlunde lige mange "grønne" udbud af udbuds- og indkøbsenheder, hhv. miljø- og teknikenheder. Udbuds- og indkøbsenhederne er gennemsnitligt en smule "grønnere", men miljø- og teknikenhederne gennemfører til gengæld mange udbud på de lidt mere komplicerede områder. Mindst "grønne" er de udbydere, der hverken repræsenterer en udbuds- og indkøbsenhed eller en miljø- og teknikenhed.

Undersøgelsen viser, at langt de fleste udbydere inddrager andre parter i udbuddet, og at de indhenter information om miljøkrav. De udbydere, der inddrager andre og indhenter information om miljøkrav, er betydeligt mere grønne end dem, der ikke gør.

Undersøgelsen viser, at der er en række drivkræfter og barrierer for at købe grønt ind. En af de væsentligste drivkræfter er, når kravene er enkle og tidssvarende og gerne også sanktioneret af andre. Her kan miljømærker som Blomsten og Svanen fremhæves, som udover at samle komplekse kriterier i et simpelt krav også varetager den opfølgning, som de enkelte indkøbere ikke har ressourcer til selv at foretage.

Økonomi opfattes af flere respondenter som en barriere for grønne indkøb, men ud fra undersøgelsen her, kan der ikke konkluderes i forhold til miljøkravs påvirkning på prisniveauet. Andre faktorer end økonomi er dog også afgørende for, hvorvidt der stilles grønne krav, og undersøgelsen peger på, at bl.a. ressourcer, besparelser og tid alle er faktorer, der har betydning for, om det bliver prioriteret at stille grønne krav eller ej.

Undersøgelsen viser også, at der efterspørges den service, som leveres af "Den Ansvarlige Indkøber", herunder bl.a. viden om, hvilke grønne krav der kan stilles til hvilke produkter samt viden om sammenhænge mellem disse krav og pris, men at "Den Ansvarlige Indkøber" endnu ikke var kendt blandt alle udbydere (hjemmesiden blev først lanceret i slutningen af 2013). Fremtidigt kunne det således med fordel undersøges, hvordan kendskabet til siden mest effektivt kan udbredes.

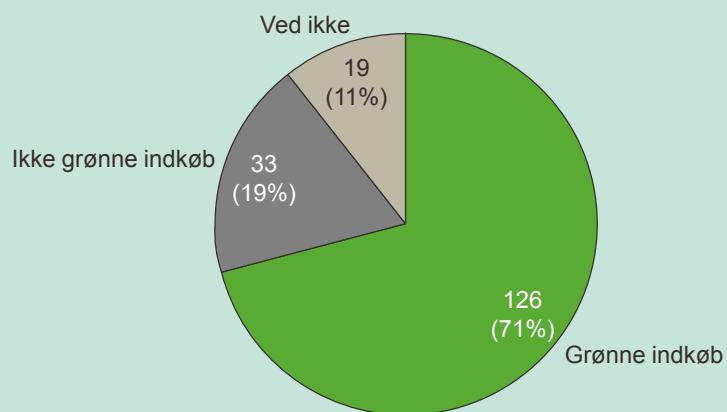
I forhold til en gentagelse af denne analyse kan nedenstående metodiske læringspointer fremdrages:

- Måling i forhold til udbud af offentlige kontrakter og udbud af rammeaftaler sikrer, at det er muligt at identificere et relevant datagrundlag. Fravalg af miniudbud og tilbudsgivning

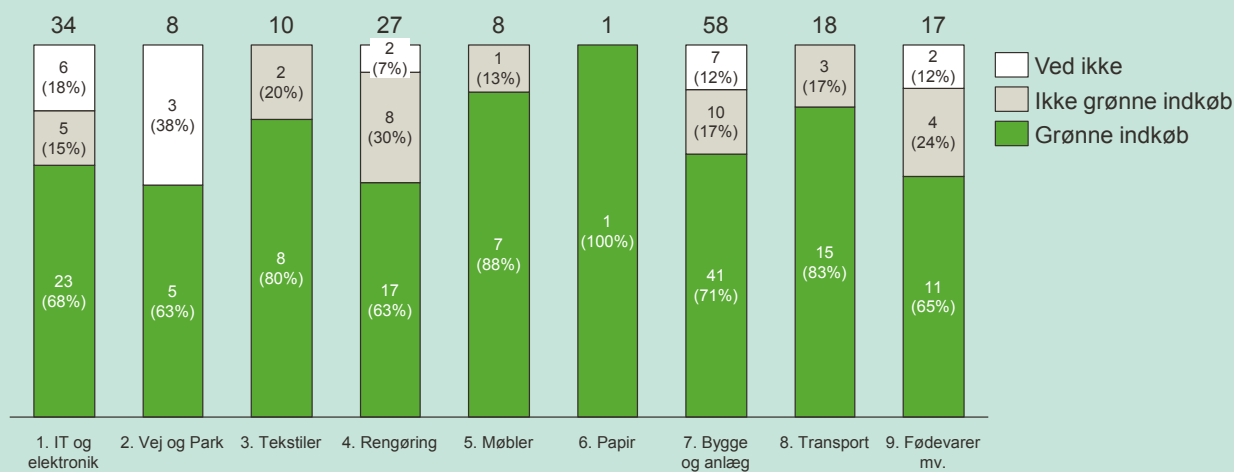
ved begrænsede udbud vurderes at være en rimelig omkostning ved denne fremgangsmåde.

- Brug af CPV-koder er – sine udfordringer til trods – den bedste måde at identificere relevante udbud på. Det ville her være en stor styrke, hvis der skete en officiel kobling mellem EU's GPP-produktkategorier og CPV-kodesystemet.
- Det mest fleksible og mindst ressourcekrævende er at måle på udbudsmaterialet frem for på kontrakten. Analysen viser, at de fleste grønne krav stilles som minimumskrav i udbuddet, hvorfor de bliver en del af kontrakten. Dette taler for, at analysen i vidt omfang giver samme resultat, uanset om der måles på udbud eller kontrakter.
- Analysen siger ikke noget præcist om indkøbsvolumen ift. grønhed. Det er erfaringen fra denne analyse, at det er vanskeligt at skabe denne indsigt via interviews med udbydere. Hvis denne dimension skal lægges på, kræver det formentlig, at kontraktgrundlaget inddrages, eksempelvis ved at bede om at få det tilsendt og gennemgå det. Det skal nævnes, at der alene ved at måle på kontrakter ikke skabes et validt grundlag for at vurdere, hvor stor en del af indkøbsvolumen der er "grøn". Er der tale om større eller mere heterogene kontrakter, hvor der også indgår andre køb eller produktionsfaktorer, vil det være nødvendigt at identificere, hvor stor en del af den samlede kontraktværdi, det vil være relevant at betegne som "grøn". Det er vurderingen, at det vil være en mere omfattende opgave at måle på kontrakter end på udbudsmaterialet, både for dem, der skal gennemføre analysen, og for dem, der skal medvirke i den.
- Det ville give en mere præcis undersøgelse at inddrage tilbudsgivning ved begrænsede udbud og miniudbud på rammeaftaler frem for alene at anvende offentlige kontrakter og rammeaftaler. Det er dog vurderingen, at den valgte fremgangsmåde giver en god balance mellem resultat og ressourceindsats. Ligesom ved monitorering af kontrakter vil det blive en mere omfattende opgave at inddrage miniudbud og tilbudsgivning ved begrænsede udbud.
- Spørgeskemaet bør udsendes med henvisning til det præcise udbud (fx dokumentnummer fra udbud.dk). Hermed kobles information fra registerundersøgelsen direkte til spørgeskemaet og usikkerheden for den enkelte udbudskonsulent, ift. hvilket udbud, der er tale om, minimeres.
- Produktkategorien "Bygge og anlæg" har vist, at det kan være måden, hvorpå der købes ind, der er afgørende for, hvilke grønne krav der stilles. Der bør således fremadrettet undersøges, om der skal benyttes forskellige metoder for monitorering af grønne indkøb i forhold til netop denne produktkategori.
- Ved en fremtidig gentagelse af undersøgelsen bør det overvejes, om krav, der af respondenterne vurderes ikke-relevante, skal udgå af undersøgelsen.

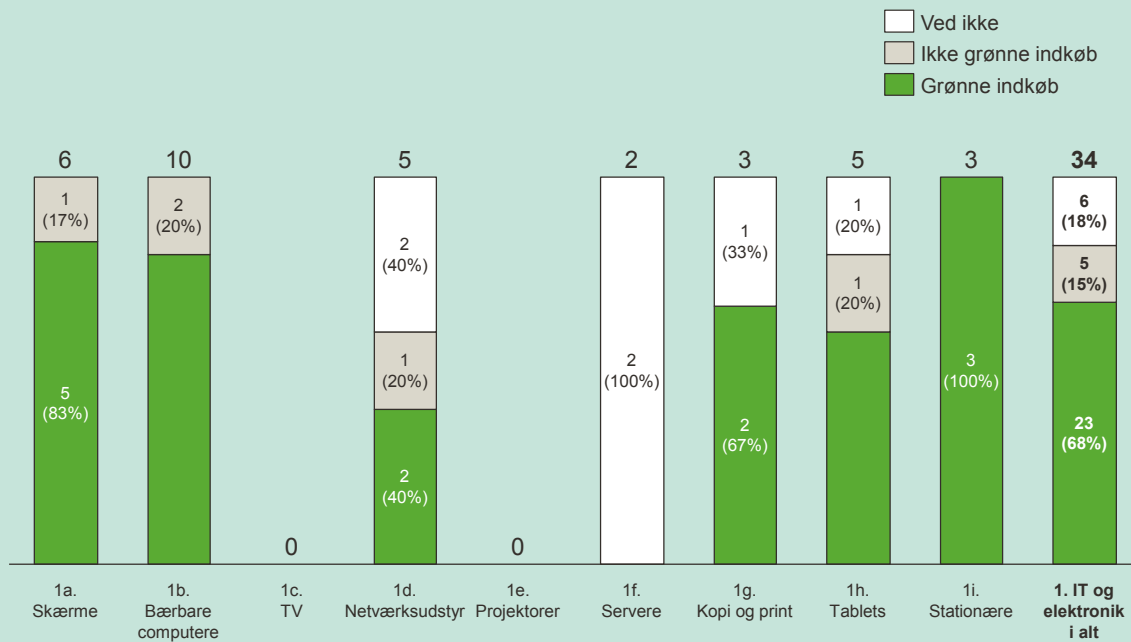
Bilag 1: Indkøb, hvor der er stillet mindst ét grønt krav i udbuddet

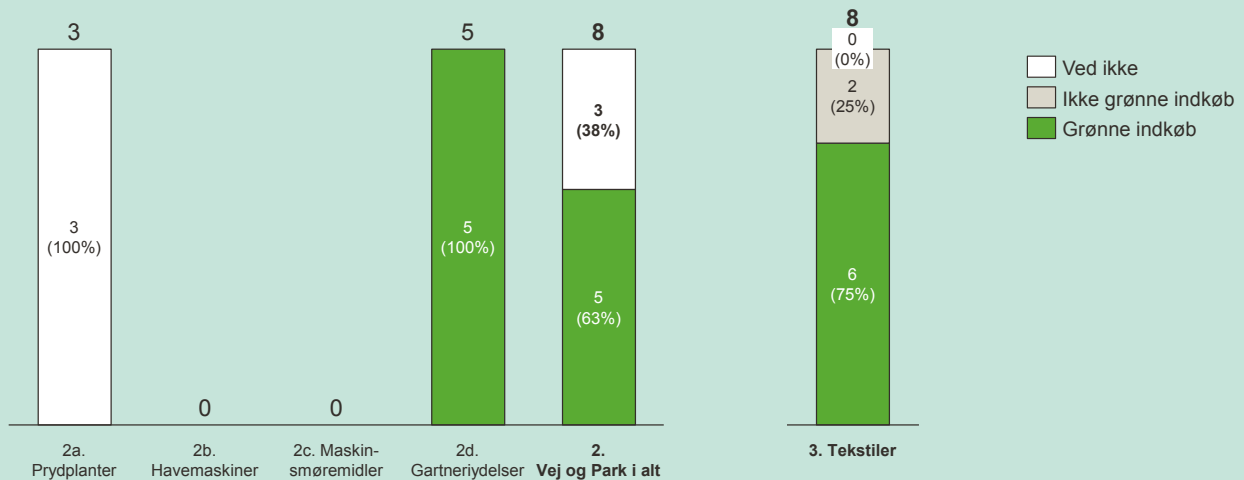
FIGUR 19
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – N=178

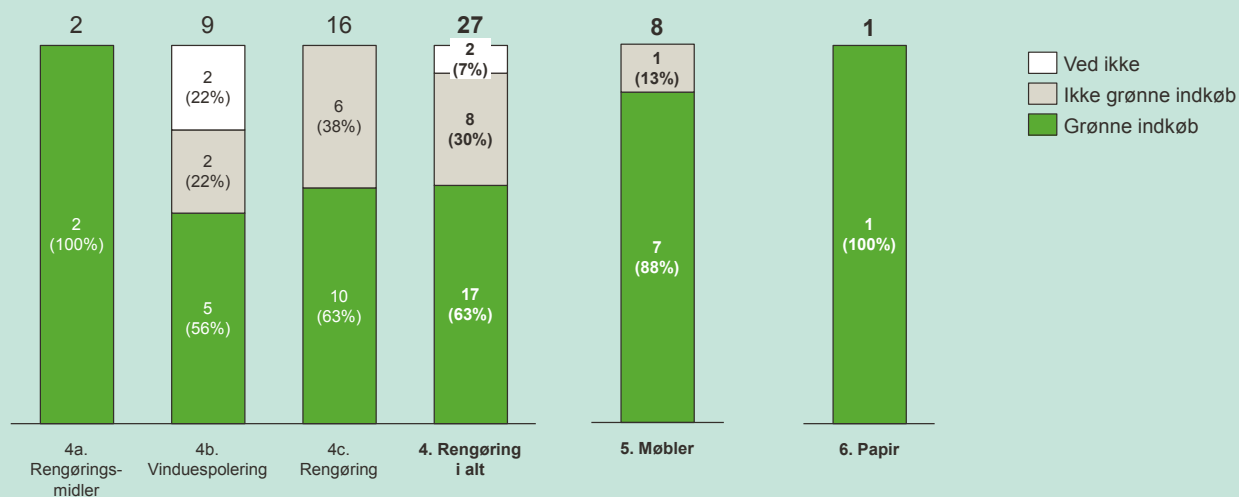
FIGUR 20
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – PRODUKTKATEGORIER (N=178)

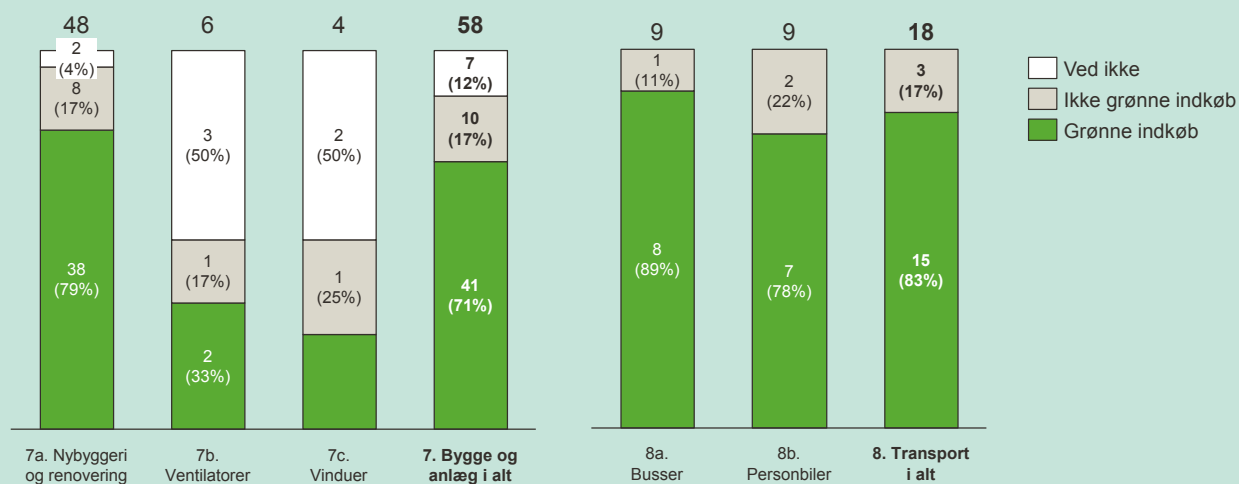
FIGUR 21
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – IT OG ELEKTRONIK (N=34)

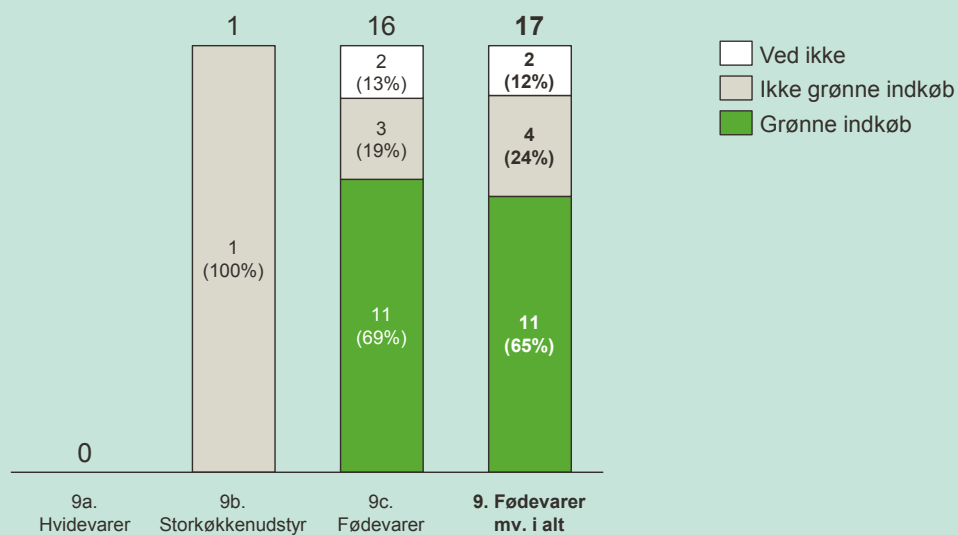
FIGUR 22
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – VEJ OG PARK (N=8), TEKSTILER (N=8)

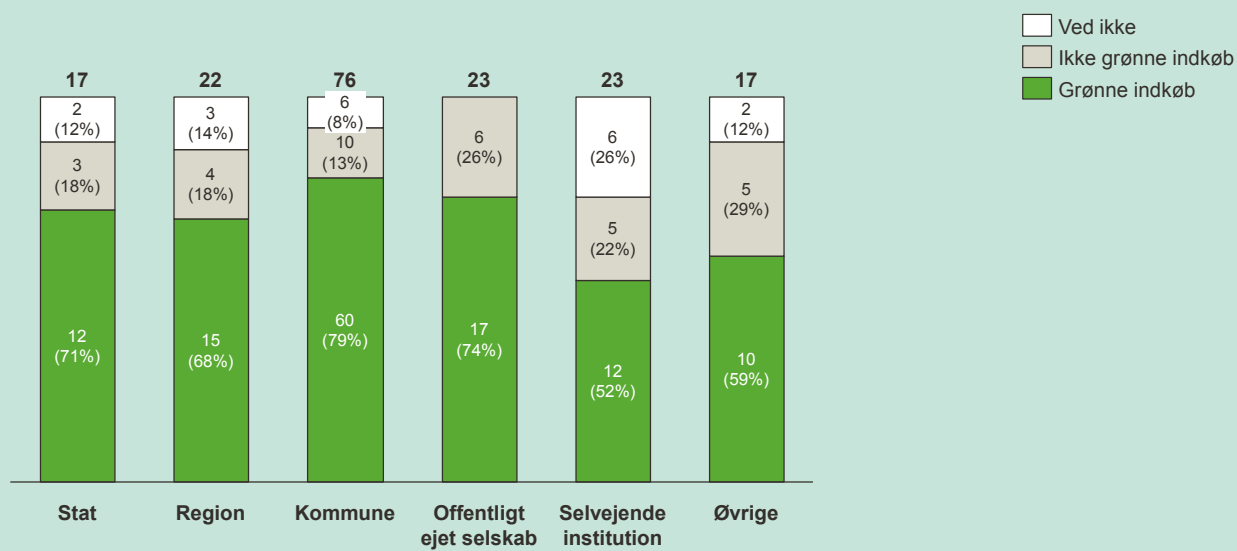
FIGUR 23
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – RENGØRING (N=27), MØBLER (N=8), PAPIR (N=1)

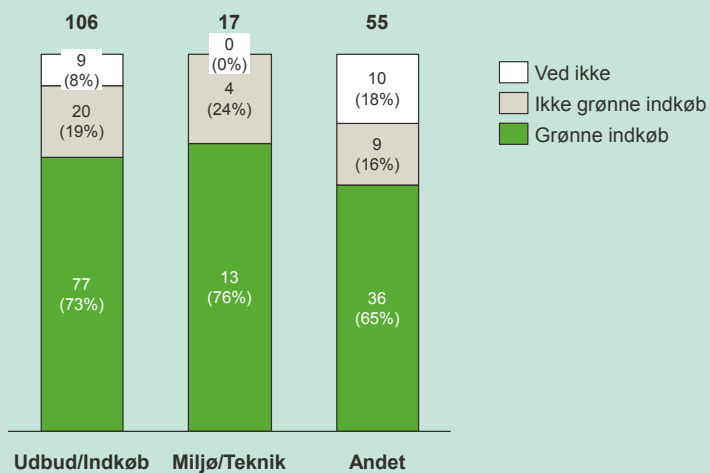
FIGUR 24
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – BYGGE OG ANLÆG (N=58), TRANSPORT (N=18)

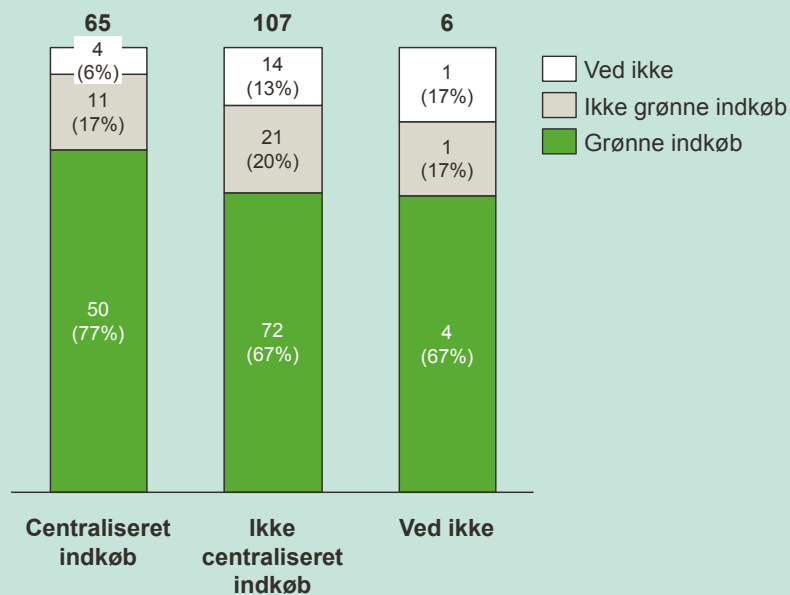
FIGUR 25
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – FØDEVARER MV. (N=17)

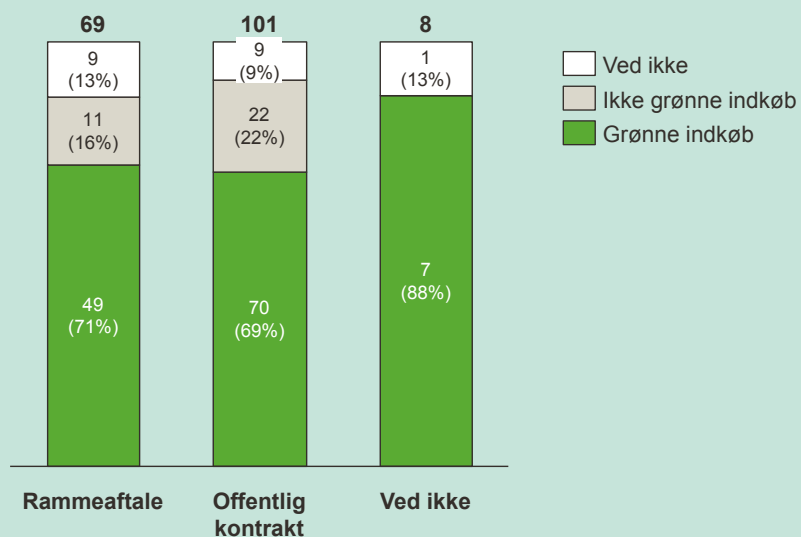
FIGUR 26
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – MYNDIGHEDESTYPER (N=178)

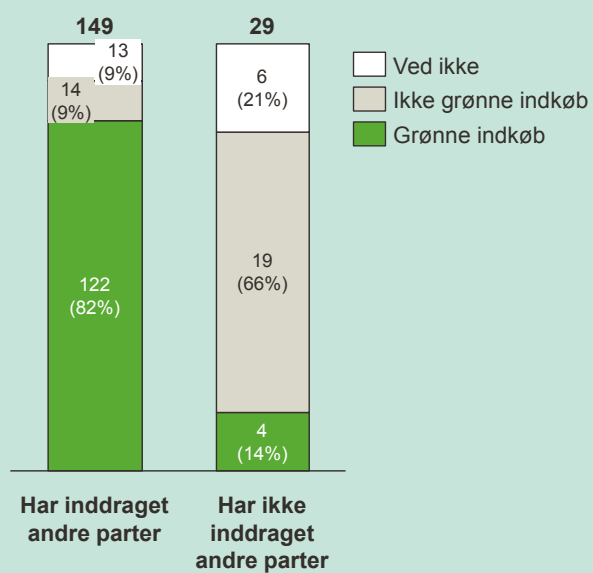
FIGUR 27
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – INDKØBSORGANISATION (N=178)

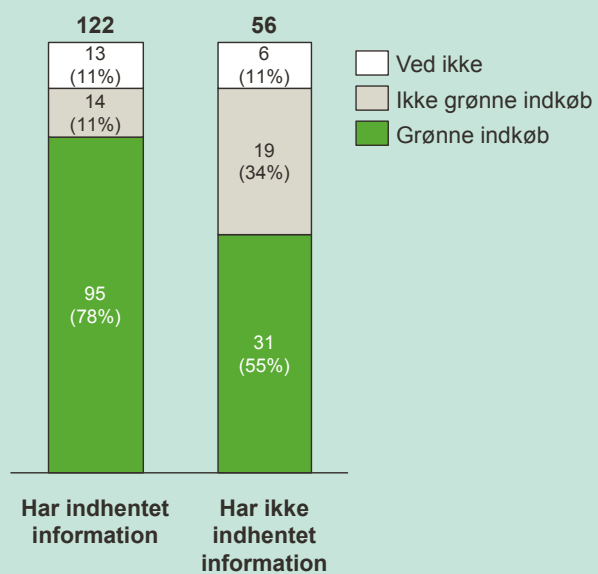
FIGUR 28
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – CENTRALISERET INDKØB (N=178)

FIGUR 29
ANDEL AF GRØNNE INDKØB – VED MINDST ÉT KRAV – UDBUDSTYPE (N=178)

FIGUR 30
INDRAGELSE AF ANDRE PARTER – VED MINDST ÉT KRAV – (N=178)

FIGUR 31
INDHENTNING AF INFORMATION – VED MINDST ÉT KRAV – (N=178)

Bilag 2: Oversigt over besvarelse af anvendelsen af yderligere miljøkrav i spørgeskemaundersøgelsen (bruttoliste fra spørgeskemaundersøgelse)

<i>Hvilke yderligere krav har du stillet?</i>
• Krav til bilerne, der udbringer fødevarerne.
• EMBALLAGE: Omfanget af emballagemængden forudsættes begrænset så "overemballage" undgås – og emballagen (både transportemballage og emballage som anvendes i køkkenet) må ikke indeholde kemikalier, PVC, ftalater, affaldsstoffer og lignende, som er på Miljøstyrelsens eller EU's liste over uønskede kemiske stoffer. • TRANSPORT: Kommunen forventer, at leverandøren medvirker til at sikre miljøet gennem anvendelse af råstoffer, køretøjer mv., som volder mindst muligt forurening. De anvendte køretøjer skal enten minimum være Euro 4 eller være monteret med et godkendt partikelfilter, hvis køretøjet er Euro 3 eller mindre. (kravene har været gældende i miljøzonen fra 1. juli 2010, se www.miljozone.dk). På ordregivers forlangende skal leverandøren dokumentere, at de køretøjer, som anvendes til kørslen, lever op til dette. Ordregiver har til enhver tid ret til at kræve køretøjet til miljøsyn. Ordregiver afholder udgifterne til synet, hvis partikelfiltret fungerer, som det skal. Fungerer partikelfiltret ikke, som det skal, afholder leverandøren udgiften til miljøsynet samt til reparation eller udskiftning af filtret. Leverandøren skal være indstillet på at indgå i løbende dialog med kommunen om leverandørens miljøprofil samt leverandørens arbejde med sine underleverandører vedr. miljømæssig bæredygtighed.
• Der er stillet en lang række minimumskrav til miljø, og miljø har været vægtet i forbindelse med tildeling af opgaven. De tilbudte maskiner skal leve op til kravene i en af følgende mærkningsordninger: • Det nordiske svanemærke, Blomsten eller Blaue Engel. • De tilbudte maskiner skal være fremstillet uden brug af CFC og HCFC. • De tilbudte maskiner skal overholde RHOS-direktivet. • Leverandøren er forpligtet til uden ekstra beregning at tilbagetage og bortskaffe udtjente maskiner. • Bortskaffelsen skal overholde reglerne om producentansvar for elektroniskrot, jf. lov om miljøbeskyttelse, bekendtgørelse nr. 879 af 26. juni 2010 (producentansvar for elektroniskrot mv.) og bekendtgørelse nr. 1296 af 12. december 2011 om markedsføring af elektrisk og elektronisk udstyr samt håndtering af affald af elektrisk og elektronisk udstyr med senere ændringer, der måtte komme i aftaleperioden. • Maskinen skal overholde indkøbskrav til energieffektive printere, kopimaskiner, multifunktionsmaskiner, faxmaskiner, skannere og frankeringsmaskiner, jf. til enhver tid gældende lovgivning på området. Batterier må højst indeholde 5 ppm kviksølv, 20 ppm cadmium og 100 ppm bly i forhold til batteriets vægt. • Plastkomponenter, der vejer over 25 g, skal være forsynet med en varig mærkning af materialets art i overensstemmelse med ISO 11469. • Maskinen skal være opbygget af moduler, således at forskellige materialer let og uden brug af specialværktøj kan demonteres ved genanvendelse (limning og svejsning af forskellige materialetyper er undgået). • Forbrugte tonerkassetter skal kunne genanvendes. Der skal være en brugsanvisning på dansk, der bl.a. indeholder oplysninger, som har betydning for sikkerhed og sundhed. • Herudover stilles krav om, at tilbudte maskiner samt tilhørende informationer om brug, placering mv. skal kunne sikre, at arbejdsmiljøet er sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt. Produkter, der er omfattet af miljøstyrelsens regler om klassificering, emballering, mærkning, salg og opbevaring af kemiske stoffer og produkter, jf. BEK nr. 50 af 12. januar 2011 og eventuelle senere ændringer til loven, skal mærkes med de krævede R- og S-sætninger på emballagen. Hvis maskinerne udleder ozon, SKAL ozonfilter være

påmonteret. Miljødatablade, beskrivelser af evt. ozonfiltres opbygning, hyppighed for udskiftning og brochurer for hver maskintype skal vedlægges tilbuddet. Miljø vægtet i forbindelse med tildeling: • Lever kopimaskinen op til GEEA's krav, energy stars' krav eller tilsvarende krav til kopimaskiner? • Kan kopimaskinen anvende tonerkassetter, som lever op til kriterierne i miljømærkningerne Svanen, Blaue Engel eller Blomsten? • Er plastdele over 25 g. mærket med plasttype, jf. standard DS/EN ISO 11469:2000 og DS/EN ISO 1043-1 til -4.?Afgiver maskinen ozon? • Overholdes kravene til støj, som er beskrevet i svanekriterierne for kopimaskiner eller tilsvarende?
• Krav om ladestandere til elbiler i forbindelse med parkeringskælder og krav om LAR.
• Der er stillet krav til tensider, kompleksbindere, parfume og farvestoffer, biocider, klorforbindelser, alkylerede forbindelser, methyldibromo glutaronitril og optisk hvidt. • Der er stillet krav til, at der ikke må indgå stoffer, som optræder på Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer. • Der er stillet krav til substitution af kemikalier. • Der er stillet krav til doseringsudstyr. • Der er stillet krav til, at varebiler overholder euronorm 5 (t.o.m. 2015)/6 (fra 2016). • Der er stillet krav til, at køretøjer over 3.500 kg. skal overholde euronorm 4. • Krav om indberetning af euronorm og energiklasse for nyanskaffede køretøjer én gang årligt. • Der er stillet krav om, at køretøjer max. må holde i tomgang i 1 minut. • Der er stillet krav om, at leverandøren på kommunens anmodning skal udarbejde en miljøredegørelse.
• Arbejdsmiljøkrav, fx omkring ergonomi. EGA og EBA.
• Forsinkelsesbassiner i forbindelse med afledning af tagvand.
• Danske og EU-krav skal overholdes.
• § 32 Miljø – Rammeaftalehaver garanterer, at alt, hvad der bliver leveret under nærværende rammeaftale, opfylder de til enhver tid gældende miljøregler, -love, -bekendtgørelser, EU-direktiver mv. På forlangende skal rammeaftalehaver fremsende dokumentation for produkternes miljømæssige egenskaber, således at ordregiver kan foretage en miljøvurdering af produktet. Rammeaftalehavers udgifter i den forbindelse er ordregiver uvedkommende. Manglende overholdelse af bestemmelsen anses for at være en væsentlig misligholdelse, hvilket berettiger ordregiver til at ophæve rammeaftalen med omgående virkning.
• Konkrete indholdsstoffer.
• Materialer fra driften – jord, plantedele m.m. – fjernes ikke fra parken.
• Garanteret varme- og vandforbrug.
• Brændstofdrevne motorer skal være med EURO III-motor eller højere niveau. • Til benzinmotorer på mindre maskiner og mandskabsbåret udstyr anvendes Aspen-miljøbenzin. • Der anvendes biokædesavsolie til motorsave.
• Måtte ikke indeholde PVC.
• Krav om forbud mod PVC og ftalater samt krav om bortskaffelse af affald.
• § 29 Miljø – Kontrakt-haver garanterer, at alt, hvad der bliver leveret under nærværende rammeaftale, opfylder den/de til enhver tid gældende miljøregler, -love, -bekendtgørelser, EU-direktiver m.m. På ordregivers forlangende skal kontrakt-haver, uden udgifter for ordregiver, fremskaffe den dokumentation, ordregiver ønsker, om et produkt til brug for miljøvurdering af produktet. Manglende overholdelse af bestemmelserne anses for at være en væsentlig misligholdelse, der berettiger ordregiver til at hæve rammeaftalen.
• Grønt tag.

• Emissioner.
• Da der er tale om levering/leje af overtøj med bl.a. løbende vask i kontraktperioden, har vi stillet en række miljøkrav til leverandørens vaskeri af overtøjet herunder: • ISO 14001 eller EMAS. • Lever vaskeprocessen op til Svanemærket eller lign. • Er vaskeprocessen receptoptimeret efter Miljøstyrelsens projekt 417 fra 1998 WECO-nøgletal. • Er vaskemidler fri for LAS, APEO, EDTYA, NTA og fosfonater. • Er vaskemidler fri for optisk hvidt, farve- og duftstoffer. • Har anvendte vaskemidler let bio-nedbrydelige tensider i henhold til OECD 301A-F eller lign. • Er vaskemidler fri for reproduktionsskadelige og neurotoksiske stoffer. • Er emballage PVC-fri.
• Krav til batterilevetid. • Krav om LED-skærm.
• Virkningsgrad for motorer og kompressorer.
• Krav til reduceret madspild, nøglehulsmærkning, ikke anvendelse af engangsemballager samt kildesortering af affald.
• <u>Krav til produktemballage:</u> • Leverandøren skal sørge for passende emballering af produkterne, således at produkterne er ubeskadiget og i forsvarlig stand. • Emballagen skal sikre varens hygiejne og kvalitet. • Det forventes, at tilbudsgiver bestræber sig på ikke at anvende mere emballage end højst nødvendigt, og at PVC-holdig emballage undgås. • Kartoner og yderplastemballager skal være afpasset til indholdets vægt, således at de ikke går itu, når varerne flyttes. • <u>Bæredygtig emballage:</u> • Emballagen skal så vidt muligt være bæredygtig og genanvendelig eller biologisk nedbrydelig. • § 32 Miljø – Rammeaftalehaver garanterer, at alt, hvad der bliver leveret under nærværende rammeaftale, opfylder de til enhver tid gældende miljøregler, -love, -bekendtgørelser, EU-direktiver mv. • På forlangende skal rammeaftalehaver fremsende dokumentation for produkternes miljømæssige egenskaber, således at ordregiver kan foretage en miljøvurdering af produktet. Rammeaftalehavers udgifter i den forbindelse er ordregiver uvedkommende. Manglende overholdelse af bestemmelsen anses for at være en væsentlig misligholdelse, hvilket berettiger ordregiver til at ophæve rammeaftalen med omgående virkning. • § 33 Etik og socialt ansvar – Ordregiver forudsætter, at rammeaftalehaver og dennes underleverandører overholder internationale konventioner tiltrådt af Danmark, herunder <u>følgende grundlæggende ILO-konventioner:</u> • Tvangsarbejde (ILO-konvention nr. 29 og 105). • Ingen diskrimination i ansættelsen (ILO-konvention nr. 100 og 111). • Mindstealder for adgang til beskæftigelse samt forbud mod og omgående indsats til afskaffelse af de værste former for børnearbejde (ILO-konvention nr. 138 og 182). • Sikkert og sundt arbejdsmiljø (ILO-konvention nr. 155) • Organisationsfrihed og ret til kollektive forhandlinger (ILO-konvention nr. 87, 94, 98 og 135) inden for rammerne af gældende lovgivning. • Det forudsættes endvidere, at rammeaftalehaver og dennes underleverandører respekterer grundlæggende menneskerettigheder, herunder lever op til FN's Menneskerettigheds-erklæring og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Manglende overholdelse af bestemmelsen anses for at være en væsentlig misligholdelse, hvilket berettiger ordregiver til at ophæve rammeaftalen med omgående virkning.
• Energistandard 2025 – o-energi, cradle to cradle-principper, LAR-løsninger.

• Euronorm for anvendte køretøjer.
• Miljøkrav er anvendt i henhold til BAT.
• Krav til miljøvenlig emballage (genbrug) og krav til, at emballagen ikke må indeholde PVC.
• Diverse.
• Generelt krav om overholdelse af gældende lovgivning.
• Grænser for forekomst af sporer efter rengøring (skadeservice).
• Miljøkrav ved brug af slagter som bundsikring.
• Generel formulering om miljø i tekstiludbud samt princip 7, 8 og 9 i FN Global Compact.
• Firma garanterer, at alt, hvad der bliver leveret under nærværende kontrakt, opfylder de til enhver tid gældende miljøregler, -love, -bekendtgørelser, EU-direktiver mv. På forlangende skal Firma fremsende dokumentation for produkternes miljømæssige egenskaber, således at kommunen kan foretage en miljøvurdering af produktet. Firmas udgifter i den forbindelse er kommunen uvedkommende.
• Opfølgning på miljølovgivningen med henblik på indstilling over for udbyder vedr. implementering i de af rammeaftalen omfattede projekter.
• Der er stillet en lang række krav til rengøringsmidler vedr. indholdsstoffer mv. Derudover er der stillet krav vedr. brug af plantebeskyttelsesmidler.
• Inddragelse af vedvarende energikilder, som ikke påvirker miljøet.
• Overholdelse af SKATs krav om at undgå sort arbejde, gennemsigtighed i ansættelse af personale, ingen forskelsbehandling.
• Konkurrenceparameter (ikke skal-krav) til fisk om MSC/ASC-mærkning.
• Krav om, at økologiske kartofler ikke må indeholde kobbermiddel.
• Krav om, at bestemte produkter skal opfylde kravene til fuldkorns- og nøglehulsmærket.

**Bilag 3: Oversigt over myndigheder i kategorien ”Øvrige”. Det er
respondenternes egen beskrivelse**

Myndighed	Kategori
Almen Boligorganisation	Øvrig
Alment boligsekskab	Øvrig
AMBA	Øvrig
Boligforening	Øvrig
Boligforening.	Øvrig
Boligselskab	Øvrig
Forbrugerejet varmekær, andelsselskab	Øvrig
Offentretligt organ	Øvrig
Privat virksomhed	Øvrig
Varmekær	Øvrig

FIGUR 32
MYNDIGHEDSTYPEN ”ØVRIGE”

**Bilag 4: Oversigt over indkøbsorganisation i kategorien "Andet".
Det er respondenternes egen beskrivelse**

Administration	Øvrig
Administrationschef	Øvrig
Administrerende direktør	Øvrig
Anlægsafdeling	Øvrig
Anlægsorganisation	Øvrig
Arkitektfirma	Øvrig
Arkitektvirksomhed	Øvrig
Bygge og anlæg	Øvrig
Byggeafd.	Øvrig
Byggeforretningsførelse	Øvrig
Byggeforretningsførelse for almene boliger	Øvrig
Byggeri	Øvrig
Byggeri renovering og nybyg	Øvrig
Byggesektion	Øvrig
Byggeteknik	Øvrig
Byggeteknisk afdeling	Øvrig
Bygherre	Øvrig
Bygherrerådgivning	Øvrig
bygningsafdeling	Øvrig
Bygningsdrift	Øvrig
Børne- og Familieforvaltningen	Øvrig
Direktør	Øvrig
Eget konsulentfirma	Øvrig
Ejendomscenter	Øvrig
Eks.konsulent	Øvrig
Ekstern konsulent	Øvrig
Indkøb/Udførende	Øvrig
Ingeniør rådgiver inden for it og data kommunikation	Øvrig
IT	Øvrig

Kommunale Ejendomme	Øvrig
Konsulentfirma	Øvrig
Københavns Ejendomme	Øvrig
Miljø/teknik	Miljø/teknik
Privat konsulentvirksomhed	Øvrig
Projekt	Øvrig
Projekter 3, som er den enhed i Bygningsstyrelsen, der står for udbud af styrelsens offentlig-private partnerskaber inden for kontor- og arkivområdet.	Øvrig
projektledelse - byggestyring - økonomi - ledelse	Øvrig
På udbudstidspunktet ansat i Intern Service under Ledelsessekretariatet	Øvrig
Rektor	Øvrig
Rådgiver	Øvrig
Rådgivning	Øvrig
Stab	Øvrig
Udbud/Indkøb	Udbud/Indkøb
Udviklingsenhed - fælles kommunalt selskab	Øvrig
Varmeværk	Øvrig
Økonomi	Øvrig
Økonomi- og administrationchef	Øvrig
Øverste leder	Øvrig

FIGUR 33
INDKØBSORGANISATIONSKATEGORIEN "ANDET"

Bilag 5: Oversigt over anvendelse af grønne krav

Subproduktkategori	Krav	Antal "Ja"	Andel "Ja"	Antal "Ikke relevant"	Andel "Ikke relevant"	Udbud i alt
Skærme	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	3	50%	1	17%	6
Skærme	Maks. andel af kviksølv i LCD-skærmes baggrundsbelysning?	3	50%	1	17%	6
Skærme	Levering af brugsanvisning?	5	83%	1	17%	6
Skærme	Bionedbrydelig emballage eller emballage fremstillet af minimum 50% genbrugsmaterialer?	3	50%	1	17%	6
Skærme	Garanti for reservedele mindst 3 år efter ophør af produktion?	2	33%	2	33%	6
Bærbare computere	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	7	70%	1	10%	10
Bærbare computere	Let udskiftning eller opgradering af computerens hukommelse?	4	40%	2	20%	10
Bærbare computere	Max andel af kviksølv i LCD-skærmes baggrundsbelysning?	3	30%	1	10%	10
Bærbare computere	Maks. værdier for lydeffektniveau?	5	50%	1	10%	10
Bærbare computere	Levering af brugsanvisning?	5	50%	2	20%	10
Bærbare computere	Bionedbrydelig emballage eller emballage fremstillet af minimum 50% genbrugsmaterialer?	3	30%	1	10%	10
Bærbare computere	Garanti for reservedele mindst 3 år efter ophør af produktion?	4	40%	2	20%	10
TV	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	0	0%	0	0%	0
Netværksudstyr	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	2	40%	0	0%	5
Projektorer	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	0	0%	0	0%	0
Servere	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning? (Jf. link til Energistyrelsens indkøbsvejledning)	0	0%	0	0%	2
Kopi og print	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	2	67%	0	0%	3
Tablets	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	1	20%	0	0%	5
Tablets	Let udskiftning eller opgradering af computerens hukommelse?	0	0%	2	40%	5

Tablets	Maks. andel af kviksølv i LCD-skærmes baggrundsbelysning?	1	20%	2	40%	5
Tablets	Maks. værdier for lydeffektniveau?	1	20%	1	20%	5
Tablets	Levering af brugsanvisning?	3	60%	1	20%	5
Tablets	Bionedbrydelig emballage eller emballage fremstillet af minimum 50% genbrugsmaterialer?	1	20%	1	20%	5
Tablets	Garanti for reservedele mindst 3 år efter ophør af produktion?	0	0%	2	40%	5
Stationære	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	2	67%	0	0%	3
Stationære	Let udskiftning eller opgradering af computerens hukommelse, harddisk og cd-/dvd-drev?	2	67%	0	0%	3
Stationære	Maks. værdier for lydeffektniveau?	2	67%	0	0%	3
Stationære	Levering af brugsanvisning?	3	100%	0	0%	3
Stationære	Bionedbrydelig emballage eller emballage fremstillet af minimum 50% genbrugsmaterialer?	2	67%	0	0%	3
Stationære	Garanti for reservedele mindst 3 år efter ophør af produktion?	1	33%	1	33%	3
Prydplanter	Minimum andel af arter, der egner sig til lokale vækstforhold?	0	0%	0	0%	3
Havemaskiner	Anvendt benzintype for maskiner med forbrændingsmotorer designet til benzin?	0	0%	0	0%	0
Havemaskiner	Niveau for støj-emissioner?	0	0%	0	0%	0
Maskinsmøremidler	Andel af fornyelige råstoffer (vegetabilsk og animalsk fedtstoffer) i produktet?	0	0%	0	0%	0
Maskinsmøremidler	Ingen R-mærkning/faremærkning på produktet?	0	0%	0	0%	0
Gartneri	Indhold af organisk materiale i jordforbedringsmidler skal stamme fra genbrug af affald?	2	40%	0	0%	5
Gartneri	Anvendt slam skal stamme fra lokal spildevandsbehandling fra specifikke industrier?	0	0%	1	20%	5
Gartneri	Grænser for indhold af farlige stoffer i jordforbedringsmidler til gødskning?	2	40%	0	0%	5
Gartneri	Andel af fornyelige råstoffer i smøremidlers kulstofindhold?	0	0%	1	20%	5
Gartneri	Vandbesparende vandingsmetoder og vandingsystemer?	1	20%	1	20%	5

Gartneri	Sortering af affald i forskellige fraktioner?	3	60%	0	0%	5
Gartneri	Indsendelse af periodiske rapporter om forbrug af brændstof, gødningsstoffer, plantebeskyttelsesprodukter, smøremidler m.m., der viser, at tilbudsgiver lever op til kravene i kontrakten?	1	20%	0	0%	5
Gartneri	Indberetning til ordregivende myndighed om eventuelle invasive planter og dyr?	3	60%	0	0%	5
Gartneri	Begrænsning af kemiske plantebeskyttelsesmidler?	4	80%	0	0%	5
Tekstiler	Maks. andel af pesticid-rester i bomuld eller andre naturlige fibre?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Forbud/begrænset brug af visse farvestoffer?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Produktets indhold af arylaminer?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Anvendelse af flammehæmmere?	2	25%	1	13%	8
Tekstiler	Indhold af pentachlorphenol i bomuld eller andre naturlige fibre?	2	25%	0	0%	8
Tekstiler	Indhold af ftalatblødgørere i produkter, der kommer i direkte berøring med huden?	4	50%	0	0%	8
Tekstiler	Andel af formaldehyd i produktet?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Andel af cadmium i produktet?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Kriterier for farveægted og dimensionsstabilitet?	3	38%	0	0%	8
Tekstiler	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: EU's miljømærke Blomsten	4	50%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	8
Tekstiler	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: Det nordiske miljømærke Svanen	2	25%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	8
Tekstiler	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: Øko-tex	4	50%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	8
Rengøringsmidler	Tydelige doseringsangivelser på emballage?	2	100%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Forbud mod spraydåser eller -flasker med drivgasser? (Gælder kun for universal- og sanitsrensengøringsmidler)	0	0%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Genpåfyldningssystem til produkter i triggerspraybeholdere? (Gælder kun for universal- og sanitsrensengøringsmidler)	1	50%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Maksimalt værdier for anbefalede doseringer? (Gælder kun for vaskemidler og pletfjernere til forbehandling til	2	100%	0	0%	2

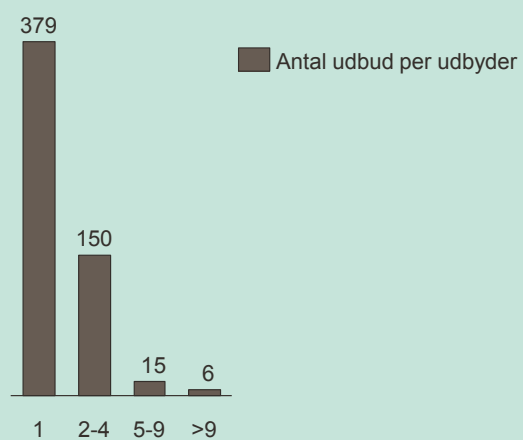
	vaskemaskiner)					
Rengøringsmidler	Forbud mod indhold af fosfor? (Gælder kun for vaskemidler og pletfjernere til forbehandling til vaskemaskiner samt opvaskemidler og afspændingsmidler til opvaskemaskiner)	2	100%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Kartonemballage skal bestå af minimum 80% kartonemballage? (Gælder kun for opvaskemidler og afspændingsmidler til opvaskemaskiner)	1	50%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Forbud mod indhold af problematiske stoffer (kandidatlistestoffer, dvs. særligt problematiske stoffer opført på listen i overensstemmelse med artikel 59 i forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH-forordningen))?	2	100%	0	0%	2
Rengøringsmidler	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: EU's miljømærke Blomsten	1	50%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	2
Rengøringsmidler	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: Det nordiske miljømærke Svanen	1	50%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	2
Vinduespolering	Tydelige doseringsangivelser på emballage?	4	44%	0	0%	9
Vinduespolering	Forbud mod spraydåser eller -flasker med drivgasser?	0	0%	1	11%	9
Vinduespolering	Forbud mod indhold af problematiske stoffer (kandidatlistestoffer, dvs. særligt problematiske stoffer opført på listen i overensstemmelse med artikel 59 i forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH-forordningen))?	4	44%	0	0%	9
Rengøring	Tydelige doseringsangivelser på emballage?	7	44%	3	19%	16
Rengøring	Forbud mod spraydåser eller -flasker med drivgasser? (Gælder kun for universal- og sanitetsrengøringsmidler)	5	31%	4	25%	16
Rengøring	Genpåfyldningssystem til produkter i triggerspraybeholdere? (Gælder kun for universal- og sanitetsrengøringsmidler)	0	0%	3	19%	16
Rengøring	Maksimalt værdier for anbefalede doseringer? (Gælder kun for vaskemidler og pletfjernere til forbehandling til vaskemaskiner)	2	13%	7	44%	16
Rengøring	Forbud mod indhold af fosfor? (Gælder kun for vaskemidler og pletfjernere til forbehandling til vaskemaskiner samt opvaskemidler og afspændingsmidler til opvaskemaskiner)	0	0%	8	50%	16

Rengøring	Kartonemballage skal bestå af minimum 80% kartonemballage? (Gælder kun for opvaskemidler og afspændingsmidler til opvaskemaskiner)	0	0%	8	50%	16
Rengøring	Forbud mod indhold af problematiske stoffer (kandidatlistestoffer, dvs. særligt problematiske stoffer opført på listen i overensstemmelse med artikel 59 i forordning (EF) nr. 1907/2006 (REACH-forordningen))?	6	38%	3	19%	16
Rengøring	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker (klik på mærkerne for link til hjemmeside): EU's miljømærke Blomsten	3	19%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	16
Rengøring	Har du stillet krav til overholdelse af kriterierne bag et eller flere af følgende mærker: Det nordiske miljømærke Svanen	6	38%	Ikke muligt at svare "Ikke relevant"	Kan ikke opgøres	16
Møbler	Træbaserede produkter fremstillet af mindst 70% bæredygtigt træ – eller genbrugstræ? Ved bæredygtigt træ forstås træ, som er FSC- eller PEFC-certificeret	5	63%	0	0%	8
Møbler	Plastdele skal mærkes til genanvendelse/genbrug (produkter er mærket med materialetype)?	1	13%	0	0%	8
Møbler	Forbud eller begrænset indhold af farlige stoffer i produkter, der anvendes til overfladebehandling af træ, plast og/eller metaldele?	6	75%	0	0%	8
Møbler	Maks. andel af VOC-indhold i klæbemidler og lim til samling af inventar?	2	25%	0	0%	8
Møbler	Genanvendelig og let adskillelig emballage?	4	50%	0	0%	8
Møbler	Opfyldelse af relevante standarder for inventarets funktionsdygtighed?	5	63%	0	0%	8
Møbler	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning for hæve-/sænkeborde?	3	38%	2	25%	8
Papir	Fremstillet af mindst 70% bæredygtigt træ – eller genbrugstræ? Ved bæredygtigt træ forstås træ, som er FSC- eller PEFC-certificeret.	1	100%	0	0%	1
Papir	Klorfrit papir?	1	100%	0	0%	1
Nybyggeri og renovering	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning for ventilatorer, pumper og belysning?	13	27%	8	17%	48
Nybyggeri og renovering	Byggeri mindst én energiklasse bedre end det på tidspunktet gældende standardkrav i Bygningsreglementet?	26	54%	7	15%	48
Nybyggeri og renovering	Kursus i energieffektiv adfærd for bygningsforvalteren?	6	13%	12	25%	48

Nybyggeri og renovering	Anvendelse af skadelige stoffer/materialer i bygningen?	24	50%	4	8%	48
Nybyggeri og renovering	Træbaseret materiale fremstillet af mindst 70% bæredygtigt træ – eller genbrugstræ? Ved bæredygtigt træ forstås træ, som er FSC- eller PEFC-certificeret.	10	21%	13	27%	48
Nybyggeri og renovering	Værdier for VOC-emissioner fra anvendte byggematerialer?	5	10%	8	17%	48
Nybyggeri og renovering	Anvendelse af nyeste vandspareteknologi for vandinstallationer?	18	38%	9	19%	48
Ventilatorer	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	2	33%	0	0%	6
Vinduer	Højere termisk virkningsgrad end krævet i henhold til de nationale bestemmelser ved montering og udskiftning af vinduer i bygninger?	0	0%	0	0%	4
Vinduer	Træbaseret materiale fremstillet af mindst 70% bæredygtigt træ – eller genbrugstræ? Ved bæredygtigt træ forstås træ, som er FSC- eller PEFC-certificeret.	1	25%	0	0%	4
Vinduer	Mærkning af plastkomponenter på over 50g i henhold til ISO 11469 eller tilsvarende?	0	0%	0	0%	4
Vinduer	Ingen anvendelse af luftarter, der bidrager til drivhuseffekten som isolering mellem termoruders glaslag?	1	25%	0	0%	4
Vinduer	Dokumentation for, at fremstillingen af PVC overholder bedste praksis i henhold til Vinyl 2010 eller lignende?	0	0%	0	0%	4
Busser	Overholdelse af Trafikstyrelsens anbefalinger for brændstofforbrug, tomgang m.m.?	4	44%	1	11%	9
Busser	Grænser for støjniveau fra køretøjer?	6	67%	1	11%	9
Busser	Opfyldelse af EURO 6-standard eller lignende?	8	89%	0	0%	9
Personbiler	Overholdelse af Trafikstyrelsens anbefalinger for energimærke?	3	33%	1	11%	9
Personbiler	Overholdelse af Trafikstyrelsens anbefalinger for euronorm?	5	56%	0	0%	9
Personbiler	Oplysninger/instruktioner om miljøvenlig kørsel?	3	33%	0	0%	9
Hvidevarer	Overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	0	0%	0	0%	0
Storkøkken	Køle- og fryseskabe (professionelt brug) – overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	0	0%	0	0%	1
Storkøkken	Kaffeautomater – overholdelse af kravene i Energistyrelsens indkøbsvejledning?	0	0%	0	0%	1

Fødevarer	Andel af økologisk producerede produkter eller produktgrupper?	11	73%	0	0%	15
-----------	--	----	-----	---	----	----

Bilag 6: Antal udbud per udbyder

FIGUR 34
ANTAL UDBUD PER UDBYDER (N=558)

Monitorering af grønne indkøb i offentlige institutioner

Hovedparten af de offentlige udbydere har fokus på grønne indkøb, men størstedelen får ikke stillet alle relevante grønne krav viser undersøgelsen, som giver en status for offentlige grønne indkøb i Danmark i 2013. Resultaterne viser, at i 24 % af de monitorerede udbud er alle relevante grønne krav blevet stillet og i 71 % af udbuddene er der stillet mindst ét grønt krav.

Spørgeskemaundersøgelsen er foretaget blandt de offentlige udbydere, der i 2013 gennemførte udbud inden for en af de ni produktkategorier, som er omfattet af undersøgelsen. Disse er: It og elektronik, Vej og park, Tekstiler, Rengøring, Møbler, Papir, Bygge og anlæg, Transport, Fødevarer. De grønne krav, der monitoreres på i undersøgelsen, er formuleret med udgangspunkt i EU's grønne indkøbskriterier og nationale vejledninger, som er tilgængelige for de offentlige udbydere på hjemmesiden "Den Ansvarlige Indkøber" – www.csr-indkob.dk

I alt 550 offentlige udbydere har modtaget undersøgelsens spørgeskema, og i alt 121 udbydere har svaret. De dækker et bredt udsnit af myndighedstyper og indkøbsorganisationer og har udbudt både rammeaftaler og offentlige kontrakter. Da en del af de 121 udbud omfatter mere end ét indkøb, dækker undersøgelsen i alt 178 indkøb.

Udover spørgeskemaundersøgelsen er der gennemført en række kvalitative interviews med udvalgte udbydere for herigennem at belyse muligheder og barrierer forbundet med at stille grønne krav i udbuddene.

Der vil være behov for nøje at overveje metoden ved nye undersøgelser samt koordinere metoden med EU's overvejelser på området. Den fremtidige digitalisering af EU-udbud vil bidrage til, at der kan opnås mere præcise målinger.

Miljø- og Fødevarerministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29
1401 København K
Tlf.: (+45) 72 54 40 00

www.mst.dk